

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir italų kariuomenės perėjo į ofensyvą

Viduriniame Rytų fronte ir Doneco srityje pasiekti nauji laimėjimai. Priešas dar kartą mėgino prasiliužti iš Leningrado

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. XI. 21. Karo pajėgų vyriausioji vadovybė praneša:

Per kovas Doneco klipoje ir viduriniame Rytų fronte ruožė buvo pasiekta tolesnių laimėjimų. Prie Leningrado riušo mėginimai prasiliužti sugniužo, susidūrę su vokiečių ugnimi.

Prie britų kranto greitieji laivai naktį į lapkričio 20 d. puolė stipriai apsaugotą vilkstinę ir

nuskandino du priešų prekybos laivus, jų tarpe vieną tanklaivį.

Šie du prekybos laivai kartu turėjo 9.000 tonų talpos. Dar į du laivus buvo paleistos torpedos ir greičiausiai jie buvo nuskandinti. Per naują nakties puolimą įvyko iš artli kova su britų sargybiniais ir greitaisiais laivais. Per susirėmimą vienas vokiečių greitas laivas buvo smarkiai sužalotas. Dar kovos me-

Amerikos vyriausybė nori paimti savo žinion anglies kasyklas

BOSTONAS. Prezidentas Rooseveltas pateiks kongresui projektą, kuriuo siekiama, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė paimtų savo žinion anglies kasyklas, praneša Schenectadžio siūsuvas. Ši priemonė bus įgyvendinta dekretu keltu.

SUOMIJOJ ATIDUOTI TEISMAI 6 TAUTOS ATSTOVAI

HELSINKIS. Turko apygardos teismo prokuroras iškėlė kaltinimų vadinajamai šešių grupių Suomijos parlamente, kuri buvo kaltinama valstybės išdavimu. Grupė yra laikoma buvusios komunistų partijos vietininkė. Tuo būdu pirmą kartą pritaikomas įstatymas tautos atstovams, kurie dėl valstybės išdavimo netenka savo vietų parlamente, lygiai kaip ir rinkimo teisės.

NEW YORKAS. „New York Times“ žiniomis iš Londono, britų maitinimo ministeris pranešė, kad nuo ateinančio sekmadienio dar labiau sunormuojamas šviežio pieno parduavinėjimas suaugusiems. Kiekvienas asmuo, kur bus galima, gaus per savaitę vieną litrą pieno. Įvairiuose dideliuose miestuose pieno norma bus dar mažesnė.

STOCKHOLMAS. TT patvirtina Irano radijo pranešimą, kad ateinančią savaitę iš Irano sostinės į Švediją išvyks švedijos pasiuntinys Teherane Hugo von Heidenstamas. Užsienų reikalų ministerija, laikraščio „Stockholms Tidning“ užklausta, pranešė, kad švedijos pasiuntinio Teherane pareigas eis pasiuntinys patarėjas ministeris Pousette.

NEW YORKAS. „Carnegie Steel Corporation“, pasak Associated Press, praneša, kad dėl anglies trūkumo nustoja veikti dar penkios domėninės krosnys. Tuo būdu nuo streiko pradžios susijusių domėninių krosnių bendras skaičius pasiekė 11. Tuo Pittsburgo plieno gamyba sumažės 20%.

Negirdėto baisumo žvėriškas įsakymas

Stalinas įsakė žudyti visus vokiečių karius

STOCKHOLMAS. XI. 21. Laikraščio „Helsingborgs Stadabladet“ žiniomis, sovietų radijas pranešė, jog Stalinas įsakė sovietų armijai žudyti visus vokiečių kareivius.

tu jis buvo kitų greitųjų laivų paimtas vilktį buksiru, tačiau nuo to teko atsisakyti ir laivą nuskandinti. Sėkmingai atrėmę priešų puolimą iš oro, rytą visi kiti greitieji laivai sugrižo į savo bazę.

Kovos lėktuvai, kurie buvo panaudoti ginkluotai žvalgybai, dienos metu jūros srityje prie Anglijos bombomis sužalojo vieną britų sargybinį laivą.

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir italų kariuomenės tebepuola. Vokiečių naikintuvai ir smūgiamieji lėktuvai išsklaidė britų tankų ir autovežimiu telkinius prie Libijos Egipto enos. Prie Marsa Matruko buvo sėkmingai bombarduojami kariniai irengi-

mai. Priešas per oro kautynes neteko 4 lėktuvų.

Per laiką nuo lapkričio 12 iki 18 d. britų karo aviacija neteko 43 lėktuvų. Tuo pat metu kovoje su Didžiąja Britanija žuvo šeši mūsų lėktuvai.

BERLIN. Kokiu nepaprastu mastu vokiečių karo aviacija aprūpino Rytuose kovojančią vokiečių kariuomenę papildomomis medžiagomis, dabar kompetentingų šaltinių yra pateiktą įspūdingi patikimi skaičiai. Nuo karo žygio Rytuose pradžios iki spalio 31 d. vokiečių karo aviacija vien transporto reikalais yra skraidžiusi 30.000 karių. Ji yra perskridusi 22.000.000 kilometrų, tai yra kelia, kuris 550 kartų apjuostų žemės kamuolį. Per 131 dieną buvo pervežta 38 milijonai

kilogramų papildomų karo medžiagų, jų tarpe kuro, ginklų ir maisto.

ŽUVO ŽINOMAS VOKIEČIŲ LAKŪNAS KAP. VON WERRA

BERLIN. Žuvų apyvannotasis Riterio Kryžiumi lakūnas naikintojas kapitonas von Werra. Šių metų sausio mėn. von Werra pavyko pabėgti iš vienos karo belaisvių stovyklos Kanadoje ir su dideliais sunkumais sugrįžti į Vokietiją. Vėl grįžo į frontą lakūnu naikintoju, vadovaudamas vienai naikintuvų grupei, jis savo junginį vedė iš laimėjimo, laimėjęmą ir oro pergalių skaičių pakėlė iki 21. Su juo vokiečių oro pajėgos netenka vieno narsiausių ir ryžtingiausių kariūninkų.

Prasidėjusi kova Afrikoje eina visu smarkumu

Anglai puola labai didelėmis jėgomis, bet jau pirmomis mūsų dienomis atsitrenkė į kietą italų ir vokiečių jėgų pasipriešinimą

ROMA. XI. 22. Dėl kovų Marmarikoje praneša Stefano agentūros specialus korespondentas.

Kovos frontas šiuo metu yra apie 150 kilometrų ilgio.

Pradžioje jis eina į pietus nuo Sollumo, paskui vakarų kryptimi. Lapkričio 18 d. labai žymios britų šarvuotųjų ir motorizuotųjų dalių pajėgos, remiamos stiprios artilerijos, pradėjo žygiuoti Sidi Omaro srityje. Žygiuodami, jie laikėsi pakankamai toli nuo italų artilerijos.

Lapkričio 19 d. prasidėjo tikras mūšis.

Britų šarvuotųjų vienetai, remiami artilerijos, į pietų vakarus nuo Cirenaijos ir Egipto sienos prieliepiet suėjo į sąlytį su italų Arietės divizijos šarvuotųjų vienetais. Popiet britai mėgino apsupti, bet per kovą dėl atkaklaus italų priešpuolio

pateko į repes. Dalis britų pajėgų išvengė sunaikinimo pabėgdamos, o antra dalis buvo apsupta ir sunaikinta.

Tą pat dieną vokiečių šarvuotųjų vienetai surengė priešpuolį Sidi Omaro ruožė ir sunaikino priešų šarvuotųjų junginius.

Kova, kuri dar nežinia kiek užtruks, kaip italų agentūros specialus korespondentas praneša, vyksta pilnu tempu.

Anglai šiam žygiui, kaip Stefano korespondentas praneša toliau, panaudojo stipresnes jėgas negu bet kada Afrikos kovoje.

Kovoje dalyvauja visi specialūs armijos daliniai, oro pajėgos ir laivynas.

Anglų kariuomenėje konstatuoti anglai, pietų afrikiečiai, kanadiečiai, indai ir naujzelandiečiai.

Iki šiol, rašo Stefano korespondentas, veiksmų Šiaurės Afrikoje eiga priešul.

nedavė jokių ypatingų vaisių. Priešingai, priešas turėjo staigmena, nes, matyti, angai nestikėjo italų Arietės divizijos pasipriešinimo.

Vokiečių ir italų kariuomenės su tvirtiausiu pasitikėjimu savo jėgomis atkakliai gmsi ir su entuziazmu kovoja.

ROMA. XI. 22. Dėl italų lapkričio 21 d. kariuomenės pranešime paminėto Maltos puolimo naktį į penktadienį ir penktadienio rytą Stefano agentūros specialus pranešimas pateikia dar šitokių smulkesnių. Naktinis italų kovos lakūnų puolimas daugiausiai buvo nukreiptas į La Valettos uostą ir ten esančius laivus. Buvo konstatuoti du

dideli gaisrai ir sprogimai. Britų naktinių naikintuvų puolimas neturėjo jokio pasisekimo. Penktadienį rytą italų naikintuvai, žemai skrisdami, vieno Maltos britų aerodromo tūpimo aikštėje kulkosvaldžiais puolė priešų sustatytus lėktuvus ir kelis jų padegė. Britų naikintuvai mėgino pulti italų eskadrilę, taip pat lydimąją eskadrilę, tačiau trumpoje, bet atkakloje oro kovoje buvo atmuši. Trys priešų lėktuvai nukrito į jūrą, o kiti sunkiai sužaloti pasitraukė. Iš abiejų puolimų visi italų lėktuvai sugrižo nesužaloti.

ROMA. XI. 21. Vietos kariniai sluoksniai atsliepia palankiai apie ligšiolinę karinių veiksmų eiga pirmoje Marmarikos kautynių fazėje.

Anglų junginiai, puolę Sidi Omaro ruožė, susidūrė su didžiausiu vokiečių ir italų tankų junginių pasipriešinimu, kuris pavirto stipriais kombinuotais priešpuoliais.

Nežiūrint į stiprias anglų karinio laivyno pajėgas, Halfagos tarpekis tebėra vokiečių ir italų kariuomenės rankose. Pietiniame Giarabubo oazės sektoriuje anglų puolimai taip pat atsimušė į stiprią italų divizijų gynybą. Lengvas anglų žvalgybos dalinys mėgina iš ten prasiiveržti pro Kirenaikos dykumos vidurį. Tobruko fronte vyksta gyvas artilerijos susišaudymas, tačiau tikrų operacijų iki šiol dar neprasidėjo.

Edeno pareiškimai

AMSTERDAMAS. Britų informacijų tarnybos pranešimu, Edenas šiandien pareiškė, kad nėra jokio pagrindo bet kuriems interesų konfliktams tarp Sovietų Sąjungos ir Didžiosios Britanijos. Anglija pagarbiau janti glaudžiausiai bendradarbiauti su Sovietų Sąjunga tiek dabar, tiek ir po karo.

LIMA. Dalyvauti išskilmėse, rengiamose ryšium su 400 metų sukakūvėmis nuo Amazonės srities atradime, ketvirtadienį į Callac uosta atplaukė ispanų delegacija. BERLIN. DNB žiniomis iš informuotų šaltinių, vokiečių greitieji laivai nuskandino plaukusius apsaugotoje vilkstinėje du garlaivius, jų tarpe vieną 9.000 tonų talpos tanklaivį.

STOCKHOLMAS. Sovietų radijas praneša, kad sovietų darbininkai siunčiami į frontą su tais pat drabužiais, kuriuos jie nešiojo fabrikuose.

TOKIO. Japonijos pramonės ir prekybos rūmai ketvirtadienį savo 14-me šiu metų posėdyje priėmė rezoliuciją, kurioje išreiškiama visiška japonų ūkiniu sluoksnų parama vyriausybei, jai stiprinant Japonijos karines pajėgas. Japonų ūkis karui rengiasi su didžiausiu ryžtingumu, norėdamas būti priaugęs bet kokiems sunkumams.

BUENOS AIRES. Užsienų reikalų ministerijai artimuose sluoksnuose skelbiama, kad Peraus vyriausybė iš principo priėmė Peraus Ekvadoro sienos konflikto taikinimo konferencijos mintį. Numatoma, kad taikinimo konferencija įvyksianti Buenos Airose.

BUDAPEŠTAS. Pagal penktadienio vakare išleista gydytojų biuletinį, regento stovis yra patenkinamas. Rytą temperatūra siekė 37,9, vakare — 37,6.

Berlynas apie Amerikos ir Meksikos susitarimą

BERLIN. Tarp Jungtinių Valstybių ir Meksikos sudarytąjį susitarimą Reicho sostinės spauda traktuoja kaip ypatingą Rooseveltto dolerinio imperializmo pažangą.

I nelaisvę niekas neturi būti imamas. Gyventojai, ypač vokiečių kariuomenės okupuotose srityse, per radiją buvo paraginti, kur tik galima, mėginti vokiečių kareivius žudyti.

Rakštis Knoxo akyje

JIS NEIGIA AMERIKOS JŪRINIŲ TVIRTINIMUS, KAD JIE JAU SENIAI LYDĖJĘ LAIVŲ VILKSTINES Į ANGLIJĄ

BERLIN. Associated Press žiniomis, Jungtinių Valstybių laivyno ministeris Knoxas paneigė, kad Jungtinių Valstybių karo laivai lydėję iki Anglijos laivų vilkstines dar prieš pakeičiant neutralumo įstatymą. „B. Z. am Mittag“ ryšium su tuo konstatuoja, kad Knoxas pats uždraudė Jungtinių Valstybių karo laivų įgulį nariams pranešinėti savo giminėms apie laivų judėjimą, ir tokių Jungtinių Valstybių jūreivių dalyvavusių panašiose kelionėse į Angliją, pranešimus pavadinančiais gyventojus. Tuo uždraudimu, kaip laikraštis pažymi, Knoxas pats įvykdė nusikaltimą, nes jūreivių pareiškimai yra jam rakštis akyje, nes iš jų matyti, kokiais melagingais būdais Knoxas, dar prieš pakeičiant neutralumo įstatymą, organizavo garstuosius incidentus, siekdamas parengti dirva įstatymo pakeitimui ir Jungtinėms Valstybėms įtraukti į karą.

Turkijos padėtis, interesai ir troškimai

Įdomus vokiečių generolo v. Tieschowitz straipsnis

Prieš keletą dienų „Mem. Dampboot“ laikraštis buvo įdėtas vokiečių generolo v. Tieschowitz straipsnis, skirtas Turkijos padėčiai dabartinėje padėtyje pavaizduoti. Autorius, priminęs neseniai pasakytą prezidento Ivonauš kalbą, kurioj buvo užsiminta ir apie santykius su Vokietija, pagrįstus draugyste ir pasitikėjimu, rašo:

„Dabar Vokietija valdo svarbiausią Juodosios jūros šiaurinių krantų dalį; tos jūros pietinis krantas yra turkų nuosavybė. Sovietų rankose tebesančiame rytinio kranto ruože prie turkų sienos stovi Batumo miestas, vaidinęs reikšmingą vaidmenį osmanų istorijoje. Tas miestas nuo XVII a. pradžios daugiau kaip 200 metų išbuvo turkų valdžioj. 1878 m. Berlyno kongresas jį pripažino Rusijai, bet 1913 m. kovo 3 d. Lietuvos Brastos sutartis jį vėl grąžino turkams. Karui pasibaigus nesėkmingai Vid. Europos valstyboms, turkų valdžia Batume pasibaigė. Nuo 1924 m. tas itin gražus savo gamtine padėtimi miestas prie jūros priklausė nedidelei autonominei tarybų respublikai.

Nebūtų nuostabu, jeigu turkai siektų Batumą vėl atgauti;

šitas miestas vaidina svarbų vaidmenį dėl naftos vamzdžių linijos, jungiančios jį su Baku. Taip pat Ankaros troškimus visiškai atitiktų būsimasis glaudus giminingojo Irano prisijungimas prie Turkijos. Toks sutvarkymas, kuris griežčiausiai prieštarautų Anglijos planams, dėl tos priežasties Vokietijos būtų labai sveikintinas. Taip pat

galima tikėtis, kad bendradarbiavimas tarp Berlyno ir Ankaros darys vis glaudesnis“.

Toliau gen. v. Tieschowitz, kalbėdamas apie Kaukazo reikšmę Turkijai, prisimena Didž. karo epizodus. „Kai rusai 1918 m. pavasarį ryšium su Lietuvos Brastos sutartimi išsikraustė iš Irano į ten tuoj įsibrovė britų dalys, paimtos iš Irake stovinčių jėgų. Liepos mėn. jos pasiekė Kaspijos jūrą. Jų tolimesnis tikslas buvo naftos sritis miestas Baku, kurį jie rugplūčio mėn. užėmė. Iš ten juos išgijo turkai, kurie rugsėjo vidury išvygiavo į Baku. Netrukus po to įvykęs karo persilaužimas Vidurio

Europos valstybių nenaudai privedė prie to, kad veiksmai prie Kaspijos jūros buvo užbaigti.

Dėl to nebebuvo galima realizuoti ir gen. Ludendorffo idėjos iš tų vietų pro Afganistaną spausti anglus Indijoje. Dar 1918 m. gegužės vidury jis telegrafavo vokiečių kariniam igaliotinui Konstantinopoly, jog reikią laimėti Azerbeidžaną, turkus prileisti prie Kaspijos jūros, „kad būtų sudarytas pagrindas bendradarbiaujant su Afganistanu iš tų vietų trenkti smūgį anglių viešpatavimui Indijoje“. Netrukus po to gen. Ludendorff išsireiškė pulk. v. Kress, vokiečių delegacijos Kaukaze šefui, jog

vokiečiai kitaip neprivers anglių daryti priimtina taiką, kaip tik tada, jeigu jiems bus sudarytas pavojus pačioj jautriausioj vietoj — Indijoje;

tokiam artėjančiam reikalui jau dabar turim ruoštis“.

Ir baigdamas gen. v. Tieschowitz pažymi, jog šitie plataus masto planai nėra neįdomūs ir šiandien, didžiųjų dabarties klausimų akivaizdoj.

Fiureris pagerbė mirusį gen. Udet

BERLIN. Vakar, dalyvaujančiam Fiureriui, Berlyne įvyko iškilmingas aktas ryšium su Vokietijos aviacijos generolo pulkininko Ernst Udeto mirtimi. Reicho maršalas Goeringas Reicho aviacijos ministerijos garbės salėje įvykusiose iškilmėse pagerbė Ernst Udeto veiklą ir asmenybę.

GEN. BURNSAS NUMATOMAS AMBASADORIUM SOVIETŲ S-GAI

NEW YORKAS. Associated Press žiniomis, Vašingtono diplomatinuose siuoksnuose kalbama apie generolą Burną, įeinantį į Jungtinių Valstybių misijos Maskvoje sąstatą, kaip apie galimą dabartinio Jungtinių Valstybių ambasadoriaus Sovietų Sąjungai Steinharto įpėdinį. Pastarasis esąs prašęs jį perkelti kitur.

Tautinė Ispanija išvien eina su Vokietija

MADRIDAS. Visa Madrido spauda, minėdama penktų metų sukaktį nuo to, kai Vokietija pripažino tautinę Ispaniją, savo vedamuosiuose straipsniuose ir komentaruose iškelia neišardomą abiejų tautų draugystę.

Laikraštis „Madrid“ rašo, kad Vokietijos ir Ispanijos draugystė ir bičiulystė yra pagrįsta ne dirbtinai sudaryta atmosfera, bet ji yra teisingos ir gilios abiejų tautų draugystės jausmo pasireiškimas.

„Informaciones“ primena, kad prieš penkis metus į Madridą įžengė internacionalinės brigados, ir kad tuomet raudonoji Ispanija savo viltis dėjo į Sovietų Rusijos pagalbą. „Tose kritiškosiose valandose“, rašo laikraštis, „Salamancaje buvo gauta žinių, kad Vokietija ir Italija pripažino tautinę Ispaniją. Džiugaujanti tauta tuomet susirinko Mayoro aikštėje Salamancaje, bažnyčių varpams gaudžiant. Ispanija niekuomet nepamiršianti šių abiejų kraštų laikymosi anuo metu“. „Alcazar“ savo komentaruose ta pačia tema sako, kad kaip ir prieš penkis metus, taip ir dabar, Vokietijos, Ispanijos ir Italijos vėliavos yra sujungtos kovos laukuose ir pasauliui rodo solidarumą tos dvasios, kuri niekuomet neišnyks.

NEW YORKAS. Associated Press žiniomis iš Canberos, Australijos karo ministeris pareiškė, kad šiuo metu parlamentas svarstomas klausimas dėl leidimo skaityti ligi šiol uždraustus Sovietų Rusijos laikraščius. Laikraščiai „Pravda“, „Izvestija“ ir Lenino raštai įrašyti sąrašė tų veikalų, kurie draudžiami skaityti Australijos kariuomenei.

Litvinovui visur kliuva

JĮ TEHERANE IŽEIDĖ BRITAI

NEW YORKAS. Jungtinių Valstybių spauda praneša, jog britų vyriausybė oficialiai atsispašė dėl to, kad britų oro linijos organai Teherane ižeidė Litvinovą. Iš vyriausybės pusės atstovų rūmuose buvo pareikšta, kad pradėta ši įvyki pagrindinai iširti. Pranešama, kad Litvinovas šiuo metu ruošiasi į Kairą skristi su sovietų lėktuvu.

Lenkų plėšikų gaujos byla

VARŠUVA. Specialus teismas Litmannstade baigė svarstyti 8 dienas trukusią bylą prieš lenkų plėšikų gaują, kuriai vadovavo banditas Grabowieckis. Nakties metu pasienio srityje tarp Petrikau ir Belchatovo ta plėšikų gauja, pasinaudodama ginklais, apiplėšinėjo lenkų ūkininkus. Už smarkius plėšikavimus ir už ginklų laikymą tos gaujos vadas ir keturi kaltinamieji tris kartus nutelsti mirti, o kitiems 9 plėšikams paskirtos sunkiųjų darbų kalėjimo bausmės. Teismo patalpos, kuriose buvo svarstoma ši byla, buvo perpildytos gyventojų, kurie buvo svarstymu buvo labai susidomėję.

JUOKO VERTOS PASTANGOS

Anglai visais balsais triūbija, kad gen. pulk. Guderiano tankai kažkur pasitraukę 10 km!

BERLIN. Anglų žinių agentūros „Exchange Telegraph“ paskelbtus vadinamuosius „fronto pranešimus“ apie padėtį Rytuose, kuriuose sovietams buvo pripažįstami kariniai laimėjimai, spauda vadina vienu įprastinių užmaskavimo ir nukreipimo manevrų, kuriais prieš žinių teikimo tarnybos visados pasinaudoja, kai iškyla reikalas nuslėpti ar sumažinti koki vokiečių laimėjimą. Pasitremdami prieš padarytu pranešimu apie tariamą generolo pulkininko Guderiano pralaimėjimą prie Tulos, laikraščiai nurodo, kad judrioji moderniojo karo forma nepripažįsta jokių sustingusių frontų ir kad kova Sovietų Sąjungoje nuo pačios karo veiksmų pradžios Rytuose buvo vykdoma iki šimo ir daugiau kilometrų gylio kylaiais. Be to, laikraščiai su pašaipa rašo apie Exchange Telegraph paskelbtą žinią, kad, esą, sovietai, kovodami su generolo pulkininko Guderiano tankais, atsiėmė 10 kilometrų pločio ruožą žemės.

„Berliner Lokal-Anzeiger“ klausia, kur Guderianas iš viso kada nors pralaimėjo. Po to laikraštis konstatuoja, kad kautynių būvyje yra svarbu tik galutiniai rezultatai, ir

baigdamas, nurodo, kad tie rezultatai iki šiolie buvo vokiečių naudai. „12 Uhr-Blatt“ tam tikrą svetimosios žinių agentūros žinių teikimo formą vadina „kambarine strategija“, pagal kurią, kaip laikraštis pastebi, sėdinti prie žaliųjo stalelio tiksliai žinoma, kas vyksta fronte. „Visos tos su objektyvumo stoka parengtos fronto žinios ir žinios apie padėtį yra ne kas kita,

kaip noras, kad išsipildytų svajonės. Ryšium su tuo laikraščiai atremia anglų žinių tarnyboms tvirtinimus, kad, esą, vokiečių kariai šaltį pakelį ne taip gerai, kaip sovietų. „Pirma reikėtų palaukti, ar tas tvirtinimas išsipildys“, rašo „12 Uhr-Blatt“, ir baigdamas pabrėžia, kad Vokietijos kariuomenės vadovybė yra pasirūpinusi visais reikalais.

Amerika siekia atskirai sunaikinti Japoniją ir Vokietiją

TOKIO. „Jungtinės Valstybės yra ir toliau pasilieka Japonijos priešų Tolimuosiuose Rytuose“, konstatuoja žinomas komentatorius Jošitaro Simcu laikraštelyje „Hoči Šimbun“. Toliau jis nurodo, jog Anglija ir Jungtinės Valstybės savo politinė strategija siekia atskirti Vokietiją nuo Japonijos ir abi jas sunaikinti. Pasak Simcaus, net jei Jungtinės Valstybės ir turėtų nusileisti Japonijai, tai tokias nuolaidas jos padarytų ne savo sąskaita, o tik Olandų Indijos

ir Prancūzų Indokinijos kaina. Net ir tada tokios nuolaidos Jungtinėms Valstybėms tereikšiančios tik laikiną kompromisą. Baigdamas komentatorius pabrėžia, kad Japonija neturi pasiduoti Anglijos ir Jungtinių Valstybių spaudimui, kuriuo siekiama Vokietiją atskirti nuo Japonijos ir abi jas atskirai sunaikinti.

STOCKHOLMAS. Anglų radijo žiniomis, į Aucklandą iš Sidnejaus atvyko Duff Cooperis.

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

71

Niekad nesitikėjau šiame miške gulėdamas išgirsti tiek malonaus nuoširdumo ir užuojautos. Netikėtai sutinku jau antrą baltgudę senutę, kurios užjaučia žmones jų nelaimėje. Matyti, jos labai gerai supranta, ką reiškia vargas. Juk aš nieko neprašiau, o jos pačios nori patarnauti. Pasirodo, kad joms jau yra žinoma, kas su mumis atsitiko birželio 26 naktį.

Netrukus atbėgo į mišką jaunutė, grakšti, nedidukė, išblyškusi veidelium, perkeline melsvai marga suknele apsilvikiusi, vienplaukė, dailiomis šviesiomis kasaitėmis aprangyta galva, septyniolikos gal astuoniolikos metų mergytė — labai gyva, drąsi ir kalbi. Ji man atnešė saldaus pieno molinį šotėlį, saldžių ruginių kepainių (su pataka) ir sūrio gabaliuką. Labai skaniai vakarieniaudamas, kalbėjau su ja baltgudiškai:

Man bevalgant ir besikalbant su mergaite, atėjo ir senutė. Mergaitė senutę vadino bobute — matyti, senutė nebuvo jos motina. Saulė nusileido ir sutemo.

— Aš pagalvoju, kad čia tau miegoti bus nepatogu, nes čia bus labai šalta ir uodai kandžios. Kolchoze priimti žmogų be dokumentų

labai griežtai uždrausta — už tai gali visas kolchozas nukentėti. Bet aš tave nuvesiu į „sušilką“ (džiovyklą), ten bus šilta, ir niekas tavęs nepastebės. Eime, galėsi pailsėti.

Iš miško išėjė, ejoame saulėlydžių prieblandoje per bulvienas ir daržus. Mergaitė, šotėlį paėmus, nubėgo į kolchozą. Senutė mane atvedė į mažutę pirkaitę, tarp pieno perdirbimo fermos (kolchozininkai pieninę „fermą“ vadina) ir didžiulės daržinės. Pirkaitė su dviem mažičiais langeliais, panaši į mūsų kaimo jaują linams džiovinti. Čia buvo džiovinamos lentos ir ant žemės gulėjo plonų minkštų obliuotų skiedrų krūva. Iš tų skiedrų pasiklojau minkštą patalą ir atsiguliau. Iš Kauno kalėjimo išvykus, tai buvo pirmutinė gera nakvynė. Tik šiek tiek bijojau, kad kas nors netikėtai manęs čia neužtiktų.

Toje pirkaitėje ant skiedrų išgulėjau tris paras. Pro langelius pietuose ir vakaruose vis girdėjosi nuolatiniai bombardavimai, naktimis matėsi tolimi liepsnų pliupsniai ir gaisrų pašvaistės. Rytmečiais, kolchozininkams dar tebemiegant, staiga girgždėdamas prasiverdavo mano pirkaitės durys. Išsigąsdavau. Duryse pasirodydavo malonioji mergaitė, kuri atnešdavo man pieno šotėlį, porą ruginių kepainių, kieta sūrio gabaliuką ir vieną virtą kiaušinį. Ateidavo ir geraširdė senutė patikrinti mano sveikatos. Vieną sykį paklausiau senutę, ar jos sūnus viršaitis žino, kad šioje pirkaitėje slepiasi kalinys.

— Jisai, balandėli, žino, kad čia liginis kalinys slepiasi, aš jam sakiau. Bet mano sūnelis labai geras žmogus, jis mane labai myli ir dėl

manęs nieko nesigaili. Tik jis liepė saugotis, kad niekas nepastebėtų, nes gali būti „bėdos“.

Liepos 1 d. apie pusiaunaktį visam kolchoze staiga pasigirdo didžiausias bildesys, triukšmas ir žmonių šūkvimai. Žiūriu pro pirkaitės langelius — visur pilna važiuojančios ir einančios kariuomenės. Tarp pieno perdirbimo fermos ir patakos (saldaus sirupo) fabriko pilnas kiemas vežimų, arklių ir raudonarmiečių. Matau, kad jie, užimdami visus butus, daržines ir tvartus, taisosi nakvoti. Negaliu suprasti, kur jie eina: ar jie traukiasi, ar žygiuoja pirmyn. Susiraičiau ant skiedrų pirkaitės pasienyje ir, palta ant galvos užsiklojęs, guliu kaip negyvas. Kad tik jie neužsimanytų įsibrauti į mano pirkaitę, galvoju sau. Bet kur tau jie neisibraus. Sugirgždėjo durys, ir į pirkaitę įgriuvo apie dešimt ginkluotų vyrų. Užsiėbė degtuką, pamatė mane.

— Kas čia guli?

— Aš labai sergu, gulėdamas čia, pasienyje, jums netrukdysiu.

— Draugai, nelieskite jo, čia yra liginis, — įspėjo vieni kitus, kad neužgautų liginio.

Jie, pasikloję skiedrų ir šautuvus sumetę į vieną kampa, sugulė. Iš jų pasikalbėjimų supratau, kad jie jau trečia diena nieko nevalge, bet iš kur jie eina, negalėjau suprasti. Dar kelis kartus buvo atsidarusios pirkaitės durelės, bet kitiems jie nebeleido įeiti, sakydami:

— Nelieskite, čia yra liginis.

Kad daugiau nebebandytų kas varvoti pirkaitės duris, jie, suradę kažin kur vielos gabalą, užrišė jas.

(B. d.)

Vienos moters kūryba

Prieš porą dienų, straipsnyje „Mes ieškome senovės“ buvo paminėtas U. Tamošiūnaitės vardas. Ten pat buvo pacituoti du U. Tamošiūnaitės kūrybos gabalėliai. Dabar mums teko daugiau tos moters kūrybos gabalų gauti. Tai iš tisa „Sypsalė“, kur apdainuojama vaiduoklių vieta, o taip pat ir kitos vietos. Viena iš tokių vietų yra daina apie Pajuodupio kaimą. Matyti, tai yra pačios autorės kaimas. „Sypsalėje“, tikrame Kupiškio vls. vietovardyje, yra minimos ir kitos apylinkių vietos. Tai „Tarp ulyčių ir miškelis. Lykalkių ten kaimelis“. Ten pat minimas ir gana vaizdingo vardo vietovardis „ŠUNPAKAUŠIS“.

Apie U. Tamošiūnaitę turime ir daugiau žinių. Tai yra vyskupo Baranausko laikininkė. Vysk. Baranauskas „Im litauischen Mundarten“ rašo: „Kupiškio klebonas kun. Kl. Kozmianas, kuris ne tik-tai savo parapijonis nuo girtybės sudraudė, gerais katekizmais apšvietė, bažnyčią gražiai padabino, mergaites po ulyčias rašyt mokytis paakvatino, bet ir giesmenines prižadino, lyg kokias paukštytes pračiulbino. Dieve, duok jam sveikata“.

U. Tamošiūnaitė ir buvo jo parapijos viena mergaičių išmokyta rašyti, nors tas mokslas toliau rašymo mokslo nenuėjo. Tačiau U. Tamošiūnaitė sukūrė vertingų giesmių, dainų. Yra net nuomonių, kad kai kurios U. Tamošiūnaitės dainos klaidingai priskirtos vysk. Baranausko kūrybai. Kaip mums pranešama, U. Tamošiūnaitė, be savo kaimo dainos, apdainavo visus keturis metus. Tie U. Tamošiūnaitės „Keturi metai“ yra apie 40 posmų kiekvienas. Vieną „Metų“ fragmentą „Rudenėlis“ dedame į laikraštį. Tas „Rudenėlis“, drauge buvo ir vysk. Baranauskui „gromata“. Tokiomis „gromatomis“ užsilikusi ir visa kita U. Tamošiūnaitės kūryba.

Kas gi įdomaus tos moters kūryboje? Tai lyriški atvaizdavimai tų vaizdų ir tų nuotykių, kurie U. Tamošiūnaitėi arčiausiai buvo prie širdies. Visi U. Tamošiūnaitės gabalai parašyti aukštaičiu, kupiškėnų tarpe ir artimi vysk. Baranausko grožinei kūrybai. Dauge lyje kūrybos vietų užtikame ir gražių vaizdų, ir palyginimų. Tuo tarpu negalėdami visų kūrinių atspausdinti, gal rasime progą atskirai pamagninėti. Beje, iš U. Tamošiūnaitės kūrybos buvo skaityta ir per radiją.

Visą U. Tamošiūnaitės kūrybinę medžiagą mums maloniai suteikė Unė Babickaitė, ne vieną kartą spaudai leidusi paskelbti, pasinaudoti jos turimomis liuanistinėmis vertybėmis, ypač kurios nušviečia moterų kūrybą ar pačias kūrėjas.

Laikraštyje paminėta data 1870

ANTRA GROMATA VYSK. A. BARANAUSKUI

„Rudenėlis“

Visiem jau skurdu, nebėr linksmybių
Miške, laukelyj nebėr grožybių.
Jau peržydėjo gražūs kvietkeliai,
Giedot nustojo visi paukšteliai.

Jau nebešildžia saulelė gryna,
Kavojas paukščių graži šeimyna,
Visas žalumas nuo laukų nyksta,
Geltoni grybai po medžiais dygsta.

Lapai, stiebeliai kvietkelių skursta,
Tarp samanėlių šaknelės pursta.
Jau nebelinksmi visi medeliai,
Kad geltonuoja žali lapeliai.

Dienos apniukę, naktelės šaltos,
Dažnai su gruodu šalnotos, baltos,
Tartum apkurtę visi ryteliai,
Kad nebeklianga niekur paukšteliai.

Nebėr linksnumo ir p'emenėliam:
Šaita laukuose prie galvijėlių.
Ugnele kuria, bulvelės kepa,
Pulkan suėję, pasakas seka. —

Apie senobės miškus, liepynus,
Vilkų ir meškų pilnus egllynus,
Kaip jie atbėgę ėriukus gaudė,
Su šunim plovės, o strielčiat šaudė.

O kiti klauso ausis pastatę
Vilkų ir meškų niekad nematę
Uoginiai mūsų maži miškeliai.
Kur-ne-kur striuoksi širmi kiškeliai.

Ir tų vargšelių maža tesmato.
Žėdnų krumelį strielčiat iškrato:
Visur po laukus dūduoja, šaudo,
Su pulkais kurtų kiškelius gauda.

Mums neberūpi dabar dūdelės
Sušalus, — gera šiltos bulvelės.
Kai galvijėlius namo pargysme,
Tada ant pečiaus visi sulįsme.

Ant vasarėlės šaltis kaip vaina
Su sniego vėtrom uždamas eina —
Kojas nušaldo — tuoj kosėt reikia
Visi sustraukę tą šaltį peikia.

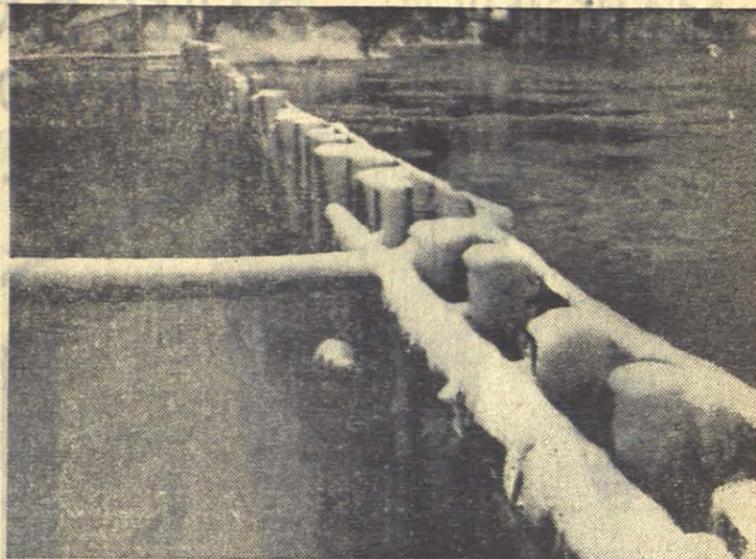
Nors nebematom ore grožybių,
Ale daug turim kitų gėrybių:
Žardeliuos preslus dabar iškūlėm,
Maišus, aruodus grūdų prigrūdėm.

Visiem malonu, kad Dievas davė,
O šeiminkinkui džiaugsmas ir šlovė!
Kad pakaks duonos, dar ir parduosme
Ir vargdienėlių vargus varduosme.

1880 m. lapkričio 10 d.

U. Tamošiūnaitės kūrybos atžvilgiu yra gana būdinga. Gauti kūriniai pažymėti 1880 m. data.

Tai beveik atitinka kūrybos laikui, kuris gal reikšėsi ne vieneriais metais.



IZAS TVENKINY.

Vyt. Maželio nuotr.

Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos pusmetinis darbo planas

Salia bėgamųjų reikalų, būtent: a) dvaruose suregistruotų kultūros paminklų priežiūros, b) be savininkų likusių kultūros paminklų globos ir žygių jiems perduoti kultūrinėms įstaigoms, c) esamųjų įstaigos žinioje kultūros paminklų bazų administravimo ir d) provincijos punktų lankymo Kultūros paminklų apsaugos įstaiga ši pusmetį numato baigti organizuoti įstaigos vidaus struktūrą, būtent: parinkti apskričiuose savo įgaliotinius, paruošti vidaus statutą ir inventoriacijos taisykles ir pradėti vesti ir sistematizuoti archeologijos, architektūros, meno, tautodailės ir etnografijos archyvus.

Atskiri įstaigos skyriai numato atlikti šiuos darbus:

Archeologijos skyrius: — padaryti išmatuotų kapinynų ir piliakalnių brėžinius, inventarizuoti jau išmatuotus Alytaus apskr. piliakalnius ir kapinynus: Alytaus m. Šilalo milžinkapius, Aniškių, Obelių, Rumbonių - Mikutiškių, Punių, Lapellonių, Merkinės, piliakalnius; rinkti (kiek bus įmanoma) literatūroje esamas žinias apie piliakalnius, kapinynus, pilkapius, daryti piliakalnių topografines nuotraukas, daryti pilkapių ir kapinynų, ypač nykstančiųjų, matavimus, paruošti naujai parinktiems apskričių įgaliotiniams archeologiniams kultūros paminklų sąrašus, aplankyti ardomos archeologinius paminklus ir uždėti draudimą, papildyti kartoteką ir iš dalies ją pertvarkyti.

Architektūros skyrius: — atlikti būtiniausią remontą Gelgaidų pilyje, rinkti ir apdirbti dokumentinę medžiagą Kauno piliai restauruoti ir prižiūrėti Vilniaus pilies tvarkymo darbus, paruošti planą ir samatą Trakų piliai restauruoti ateinanči sezoną, daryti architektūros paminklų sąrašus, kuriuos reikės apmatuoti ir patiekti juos universiteto architektūros katedrai pavasario semestro darbams, rūpintis gauti foto nuotraukų iš žymenybių fotografų archyvų kartotekai papildyti, rinkti dokumentinę ir foto medžiagą nukentėjusių nuo karo architektūros paminklų ir miestelių, tvarkyti ir pildyti inventoriacinę medžiagą, rinkti per įgaliotinius žinias

apie architektūrinius paminklus Vilniaus krašte.

Meno skyrius: — tvarkys užpildytus kultūros paminklų registracijos lapus, rinks ir apdirbinės liečiančią kultūros ir meno paminklų medžiagą, rūpintis likusiais be savininkų ir likviduojamųjų įstaigų kultūros ir meno paminklais, ruoš sąrašus, instrukcijas ir juos siuntinės provincijos įgaliotiniams bei valstybinių ūkių administratoriams, ves susirašinėjamą apie esamą jų žinioje meno ir kultūros paminklų būklę, iš turimos ir gausiamos medžiagos papildys kartoteką, tikrins, kur reikės ir sąlygos leis, suregistruotus meno ir kultūros paminklus, pritaikins paruoštą instrukciją meno paminklų inventarizacijai, rinks statistinę medžiagą apie dingusius per karą meno - kultūros paminklus.

Tautodailės ir etnografijos skyrius: — paruoš instrukciją tautodailės ir etnografijos paminklams inventarizuoti, ruoš, jei sąlygos leis, ekspedicijas tautodailės ir etnografijos paminklams inventarizuoti, įsteigs archyvą ir kartoteką, rinks kituose muziejuose esamą tautodailės ir etnografijos paminklų archyvinę medžiagą.

J. R.

MENO ŠOKIO KONCERTAS

Po ilgesnės pertraukos gruodžio 2 d. Kauno Miesto Teatre įvyks Danutės Nasvytytės meno šokio koncertas. Be studijos mokinių, koncerte dalyvaus pianistas A. Kuprevičius, Dr. Vinco Kudirkos vardo choras, N. Martino vėdamas, ir orkestras. Programoje Čiurlono, Sasnausko, Martinonio, Banaičio harmonizuotos dainos. Iš pasaulinių kompozitorių kūrinių bus Schumanno, Chopino, Lizsto, Beethoveno, Defallios ir kt. Koncerto programa įvairi ir nuotalkinga. Kaip žinome, Danutė Nasvytytė yra baigusi Juttos Klamt mokyklą Berlyne ir šiemet Švietimo Vadybos žinioje atidarė ritminės gimnastikos ir meno šokio studiją, kuri turi pasisekimo. Dabartiniu laiku mokyklą lanko apie 80 mokinių. Jos suskirstytos į du skyrius. Viename ruošiamos ritminės gimnastikos specialistės, kitame — dėstomas meno šokis.

Pas vieną Sicilijos dailininką

Fragmentas išverstos knygos „Silvestro Bonnard'o nusikaltimas“

Girgenti, 1809 m., gruodžio 1 d.

Kitą dieną aš pabudau Girgenti'je, pas Gelias'a. Gelias buvo turtingas senosios Agrigente's pilietis. Jis buvo garbus ir duosnumu, ir puosnumu, o miestų pastatė visą eilę, ir veltui, neapmokamų viešbučių. Gelias mirė prieš tūkstantį ir trejetą šimtų metų, o šiandien pas išprususią liaudį nebėra neapmokamo valsingumo. Betgi Gelias'o vardu pavadinatas vienas viešbutis, kur, nuovargio padedamas, galėjau išmiegoti visą naktį.

Modernusis Girgenti pastatė senovės Agrigente's Akropoliję siaurus ir suspaustus namelius, tarp kurių iškyla niūri ispanų katedra. Iš savo lango, per pusę kalvos jūrop, mačiau pusiau sugriautą šventyklų baltą eilę. Tik vienteliam griuvėsių reikė šokių toki gyvumą. Visa kita yra negyva. Vanduo ir gyvybė paliko Agrigente'ę. Vanduo, agrigentiečio Empedoklio dieviškoji Nestis, yra tiek reikalingas gyvos būtybės, kad toliau nuo upių ir šaltinių niekas negyvena. Tačiau Girgenti'je uostas, patatytas per trejetą kilometrų nuo miesto, varo didelę prekybą. Vadinasi, pasakiau aš pats sau, šiame niūriame mieste ant šios stacionios uolos, yra rasišivos Jean'o Toutmullie's rankraštis! Aš pa-

A. France

nus paveikslus. O! Senieji meisteriai! Kokia siela! Koks genijus!

— Ar tai tiesa, — paklausiau aš jo, — kad tamsta kartu esi dailininkas, antikvaras ir vyno pirklys?

— Mielai patarnausiu Tamstos Ekscelencijai, — atsakė man jis. Šiuo metu, lyg tyčia turiu „zucco“, kurio kiekvienas lašas yra ugnies perlas. Prašysiu Tamstos Didybės pamėginti.

— Vertinu Sicilijos vynus, — atsakiau aš, — tačiau ne dėl butelių, p. Polizzi, atvykau Tamstos pamatyti.

Jis: Tai tuo būdu dėl paveikslų. Tamsta esi mėgėjas. Nepaprastas džiaugsmas sulaukti paveikslų mėgėjų. Noriu jums parodyti Monreales'e šėdevrą. Taip, Ekscelencija, tai šėdevras! Tai „Piemenėlių pasveikinimas“, tai sicilinės mokyklos perlas.

Aš: Pažiūrėsiu kūrinių su mielu noru. Bet pirma pakalbėsimė apie tai, kas mane čia atvedė.

Jo mažos judrios akys smalsiai sustojo ties manimi ir aš ne be tam tikros nerimastybės pastebėjau, kad jis mano atsilankymo tikslo nė neįsąčia.

Labai sujaudintas ir jausdamas, kaip praktikas šaldo man kaktą, aš gailėtingai apytikriai pramurmėjau šį sakinį:

— Aš specialiai atvykau iš Paryžiaus, kad susipažinčiau su „Aukštinės legendos“ rankraščiu, kurį, sakėte, turite.

Su šiais žodžiais jis pakėlė rankas, nepaprastai išplėtė burną ir akis, ir matomais ženklais susijaudino.

— O! Aukštinės legendos rankraštis! Perlas, Ekscelencija, rubinas, deimantas.

Dvi miniatiūros tokios pulkios, kad galima pamatyti ir rojų. Koks švelnumas! Nuo žiedų vainiko pagrobto spalvos, tarytum medus akims. Nė Julio Clovio nepadarė geriau.

— Parodykite man, — pasakiau aš, — nebegalėdamas paslėpti nei savo nerimo, nei vilties.

— Tamstai tai parodyti! — sušuko p. Polizzi. Ar aš tai galau, Ekscelencija. Aš jos jau nebeturiu! Aš nebeturiu jau jos!

Atrodė, kad jis nori nurauti sau plaukus ir nors būtų sau roves su oda visus plaukus, aš nebūčiau jam kliudęs. Betgi jis pats nurimo, negu pasidaryti sau žala.

— Kaip, — paklausiau jo rūščiai, — kaip? Tamsta verti mane atvažiuoti iš Paryžiaus į Girgenti, kad parodytum rankraštį, o kai aš atvažiuoju, Tamsta sakai, kad rankraščio neturįs. Tai niek, šybė, pone! Aš prašysiu apie Tamstos poelgį spręsti visų dorų žmonių.

Jei tada kas nors mane būtų matęs, tai būtų galėjęs lyginti su įsiutusiu avinu.

— Tai niekšybė! niekšybė tai! — kartojau aš plėsdamas drebančias rankas.

Michel-Angello Polizzi nuvirto į kėdę su mirštančio herojaus išvaizda. Aš pamačiau pasriuvusias ašaromis akis, o taip pat plaukus, iki tol lingavusius viršum galvos, o dabar netvarkingai nusvirusius ant kaktos.

— Esu tėvas, Ekscelencija, esu tėvas, — sušuko jis sudėdamas rankas. Ir pro verksmus pridūrė:

— Mano sūnus Rafaello, vaikas mano mielos žmonos, kurios netekau prieš penkiolika metų, Rafaello, Ekscelencija, padorėjo įsikurti Paryžiuje. Jis Laffitte's gatvėje nusisamdė retenybės pardavėnį krautuve. Aš jam atidaviau viską, ką turėjau brangiausio. Jam aš atidaviau savo gražiausias majolikas, gražiausius Urbino fajansus, meistarėjų paveikslus ir ne bet kokius paveikslus, pone! Jie apžiūrėbina mane ir dabar, kai tik vaizduote atsimenu juos. Ir visi paveikslai su parašais! Pagaliau aš jam atidaviau Aukštinės Legendos rankraštį. Aš atiduočiau jam savo kūną ir kraują. Vienintelis sūnus! Sūnus mano šventos žmonos.

— Tuo būdu, — tariau aš, — kai pasitikėdamas Tamsta, aš atvykau ieškoti Toutmullie's rankraščio po Sicilijos žemę, tai rankraštis buvo įstatytas vienoje Laffitte's gatvės langenoje, per 1500 metų nuo manęs.

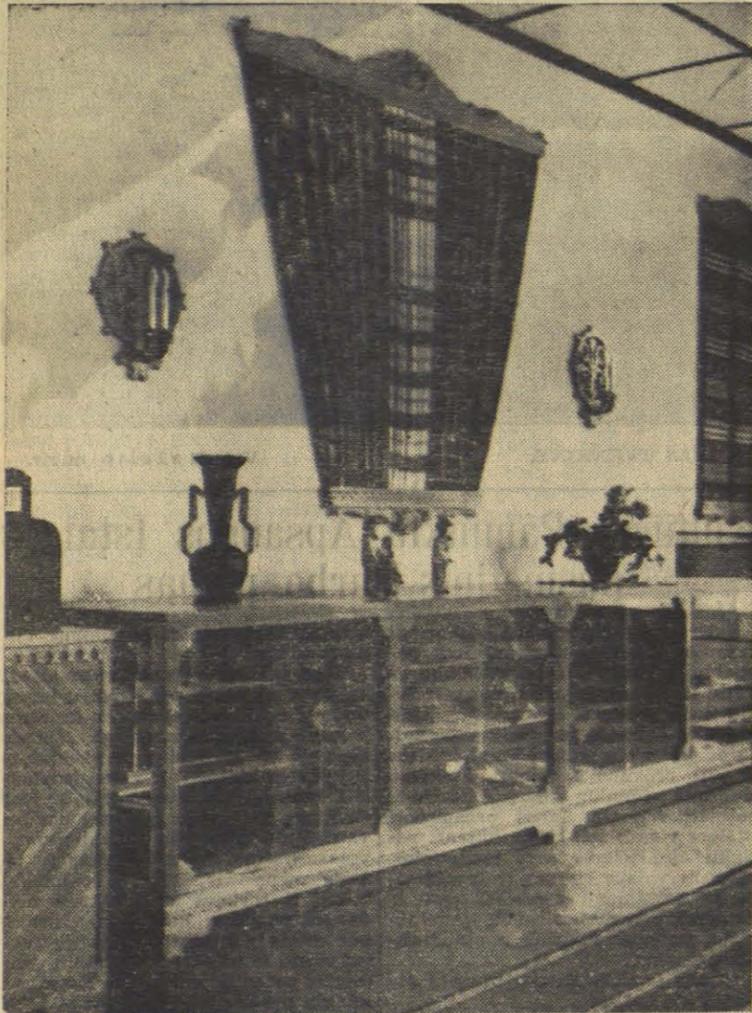
— Tai šventa taisybė, ten jis buvo, — atsakė man p. Polizzi, stalga nušvites, — ir dabar dar tebėra, bent taip manau, Ekscelencija.

Jis paėmė nuo stalo kortelę ir padavė man ją tardamas:

— Štai mano sūnaus adresas. Pasakykite apie tai savo draugams, ir Tamsta man be galo padėsi. Yra fajansų, emalių, audinių, paveikslų, o taip pat visas meno daiktų rinkinys, visa roba, ir senovės, garbės žodis. Nuvykite pažiūrėti: Tamstai jis parodys Aukštinės legendos rankraštį. Dvi miniatiūros nuostabiaj išilaukusios.

Aš palaidai paėmiau pakištą kortelę. Šis žmogus, iš naujo kviesdamas visuo-

„MARGINIŲ“ – DAILĖS DARBAS TAUTO- DAILĖS DIRVOJE



tokią pačią nedidelę apyvertą. Bet susidomėjimas buvo toks didelis, kad atsirado reikalas tolydžiai plėsti prekių asortimentą ir įtraukti į darbą vis naujus gamintojų — audėjų ir drožėjų — būrius. Nedidelę „Marginių“ krautuvėlę Kaune neaplenkė nė vienas turistas ir diplomatas. „Marginių“ prekės pradėjo rodytis lietuvių miestiečių bute. Susidarė gražūs paprotys duoti dovanų lietuvių tautodailės dalykėlių. Nė viena paroda nebeapsiėjo be „Marginių“ prisidėjimo, už ką jiems teko visa eilė medalių ir pagyrimo lapų (Berlyne, Paryžiuje, New-Yorke ir kitur).

Lygiagrečiai k'lo apyvertos. 1938 m. „Marginiai“ įsteigė savo skyrių Šiauliuose, o 1940 m. — Vilniuje. Dzūkijoje susidarė rajonas, kuriame išaugo kadrai pačių geriausių audėjų. Nė viena tokių audėjų yra padėjusi saviškiams geriau prasikurti ir pasistatyti net geresnius trobesius. O darbo jos turėjo pakankamai, nes tautinių drabužių dėvėjimą smarkiai pradėjo propaguoti Šaulių Sąjunga, studentų korporacijos, jaunieji ūkininkai, jaunimo ir moksleivių organizacijos, karininkų šeimos, tautinių šokių rateliai ir kt. Darbo perspektyvos atrodė visai geros.

Bolševikų valdomo metas įnešė žymių permainų. Iš „Marginių“ pirkėjų skaičiaus dingo visos organizacijos. Raudonarmietis kareivis neturėjo pinigų, o karininkas bei atstūstas tarnautojas ir jų šeimos — tiek kultūros, kad parodytų kokią nors susidomėjimą lietuvių tautodailė. Bet kaip tik tai šituo sunkiu metu ypatingo palankumo parodė lietuvis pirkėjas. Visos „Marginių“ prekės pačių lietuvių būdavo grobstytė išgrobstomos.

Šiandien malonu prisiminti, kad medinė Rūmšos „Vargo mokyklos“ kopija būdavo nuperkama tą pačią dieną, kaip tik ji būdavo gaunama krautuvėlyje. Iš krautuvės į sandėlį išnešti kryžiai ir kepytėlių modeliai, vienas po kito, paslapiomis būdavo išparduodami. Daugelis pirkėjų primygtinai reikalavo piniginių ar popirosinių su vytim: nors jų gamyba buvo surišta su nemažais pavojais.

Iš antros pusės, lietuvių pirkėjai atkakliai priešinosi bet kokiai „socialistinei tematikai“. Dežutės ir piniginės su žvaigždėmis ir herbais, Stalino ir Lenino inkrustuoti portretai ir pan. dalykai, kurių buvo padaryta tiek, kad „Marginių“ neapkalintų esant „liaudies priešais“, taip ir teko birželio 22 nurašyti į nuostolius. Dargi negausūs rusai pirkėjai jų neėmė ir kaus.

Antras sunkumas, su kuriuo teko susidurti bolševikų laikais, buvo kova dėl visos „Marginių“ organizacijos likimo. Buvo pareikalauta visus gamintojus sujungti į vieną ar kelias arteles, o pardavimą atiduoti vietos pramonės gaminių prekyboms. Tam „Marginių“ vadovybė pasipriešino ir suilaukė didelės gamintojų paramos. Jie rašė net kolektyvinius prašymus atitinkamoms įstaigoms. Tokio suskaldymo šiaip taip pavvyko išvengti.

Tačiau nepavyko „Marginiams“ išlikti nepalietiems. Kadangi tokio pobūdžio kooperatyvų, koks yra „Marginiai“ (gamyba ir prekyba kartu), Sov. Rusijoje nebuvo, tai Komisarij Taryba nutarė juos likviduoti, o visą turta atiduoti naujai įkuriamam „Dailės“ kooperatyvui.

Šiuo metu „Dailė“ („Marginiai“) yra jau plati organizacija. Ji turi savo gamybos ir prekybos skyrius Kaune, Vilniuje, Šiauliuose ir



PO RUDENS DANGUM.

Vyt. Maželio nuotr.

BERN. BRAZDŽIONIS

Lapkričio disonansuos

*Praėjo vasara. Ziedai nuvyto.
Ir žalios liepos numetė lapus.
Einu į rudenio miglotą rytą,
Einu į ateitį, o, rodos, į kapus...*

*Kur pažadai, kur viltys, kur svajonės?
Ar jos su liepos lapais nenukris,
Ar liksiu aš pusiakėly kelionis,
Į pilkas tolimas, kaip vergas, bežiūris...*

*Ne! Ne! Regiu dar saulės skliautą tyrą —
Pavasaris ne vienas dar tenai pakils,
Žiauriuos žiemos speiguos skambėjus lyra
Ir disonansuos lapkričio netils.*

Mūsų audinių spalvų darnumas bei raštų įvairumas, mūsų ornamentu turtingumas medžio, keramikos, ir geležies dirbiniuose — ne kartą yra atkreipęs į save svetimtaučio — eilinio mėgėjo ir rimto tyrinėtojo — akis.

Visas šitas tautodailės lobis ištūnojo niekieno nepastebėtas krautinėse skryniuose, pakelėse kryžiuose ir kasdienės apyvokos daiktuose. Tauta pati viena kūrė ir pati viena grožėjos savo kūryba. O gal net nesigrožėjo, nes tai atrodė taip paprasta ir kasdieniška, kas juk nežavėjo nei lenko dvarininko bei kunigo, nei ruso valdininko.

Kartu su lietuvių šviesuomenės at-

sirađimu atsirado ir susidomėjimas lietuvių tautodailė. Jie pirmieji pradėjo kelti tą lobį viešumon. Tautodailės rinkiniai ėmė rodytis vietinėse parodose (Vilniuje) ir pasiekė net Paryžių (1905). Pasirodė ir viena kita monografija, kuri jau reikiškė žymiai daugiau, kaip iki tol buvusios išbarstytos vieno kito svetimtaučio pastabos įvairiuose leidiniuose.

Tačiau tikras lietuvių tautodailės „atradingas“ pasireiškė tiksliai prieš keliolika metų. Turtingi ir gerai sudaryti tautodailės rinkiniai ėmė vis dažniau rodytis Europos ir net Amerikos didmiesčiuose. Drauge su tuo ėmė rodytis ir palankiausi atsiliepimai spaudoje bei atskiros monografijos įvairiomis kalbomis.

Be šitokio supažindinimo svetimųjų su mūsų tautodailės lobiu, reikėjo supažindinti — nors tai ir keistai skamba — ir mus pačius, būtent, mūsų miestiečius. Jų butuose nebuvo nieko, kas pasakytų, kad tai lietuvių butas. Net tautiniai drabužiai, kuriuos pradėjo dėvėti studentės, buvo siuvami iš... fabrikinio šilko. Miestą visu kuo sekė ir sodžius.

Čia didžiuliai nuopelnai tenka Žemės ūkio Rūmams. Jie nepagalėjo lėšų surinkti ir paskelbti turtingai medžiagai apie įvairias tautodailės šakas („Sodžiaus menas“, 1—8 ssa.) sukomplektuoti instruktorių kadra ir vėl įpratinti sodžiaus mergaites austi ir megzti „lietuviškai“.

Tų pačių Žemės ūkio Rūmų iniciatyva ir pagalba 1931 m. pradėjo veikti liaudies menų ir namų pramonei remti kooperatinė bendrovė „Marginiai“.

Iš pradžių ji įsteigė tiksliai mažytę krautuvėlę Kaune, kuri darė lygiai

RAINER MARIA RILKE

Ruduo

*Tie lapai krenta, krenta iš kažkur,
lyg danguje didžiuliai sodai vystų;
jie krenta abejingai ir iš lėto.*

*Ir žemė puola iš žvaigždėnų glėbio
į klaidkią vienumą naktų.*

*Mes puolame visi. Ir ši ranka.
Ir jie, kiti, pažvelk: jie puola.*

*O Vienas vis dėlto švelniai apgobęs
šį didįjį puolimą saugoja.*

Išvertė HENRIKAS NAGYS

menėje pagarsinti Rafaello Polizzi'o vardą, išnaudojo mano silpnybę.

Jau padėjau ranką ant durų rankenos, kai mielas sicilietis sugriebė už rankos. Jo išvaizda buvo sujudinta.

— Ak, Ekscelecija, tarė jis man, — koks mūsų miestas! Jis pagimdė Empedoklį. Empedoklis! Koks garsus vyras ir koks didis pilietis! Kokia minties drąsa, kokia dorybė, kokia dvasia. Ten žemai prie uosto yra Empedoklio statula, prieš kurią aš kiekvieną kartą nusimū sakybė, kai tik praeinu.

Kada mano sūnus Rafaello pasirodė išvažiuoti ir Paryžiuje Laffitte's gatvėje atidaryti senienų krautuvę, aš jį nuvedžiau į mūsų miesto uostą ir ten, prie Empedoklio statulos papėdės, atidaviau tėvišką palaiminimą. — „Atsimink tu Empedoklį!“ — pasakiau aš jam. Ak, pone, šiandien mūsų nelaimingai tėvynėi reikia naujo Empedoklio! Ar norėtum, Ekscelecija, kad aš nuvežčiau prie statulos? Aš patarnausiu vadovu aplankyti griuvėsius. Parodysiu aš Tamstai Castoro ir Polukso šventyklą, Olimpijos Jupiterio šventyklą, Liucinjios Junonos šventyklą, senovės šulinius, Theron'o kapą ir Aukso vartus. Visi keičių vadovai yra asilai. Aš esu geras vadovas ir įėjau norėsite, pakasinsime ir atra-

sime lobyną. Aš visa tai išmanau, turiu dovaną kasinėti. Kasiniuose randu nuostabių dalykų, kur mokalininkai nieko neradavo.

Aš stengiausi atsipalaiduoti. Tačiau jis bėgo paskui mane, sustabdė mane ant laiptų pakapos ir pasakė į ausį.

— Ekscelecija, klausykite, aš Tamstą nuvesiu į miestą. Lėsiu susipažinti su mūsų girgentietėmis. Tai, pone, Sicilijos senovės grožybė. Ir aš Tamstai parodysiu mažytes kaimietes, ar norite?

— Tegu tave veiniai griebia, — sušukau nebeiškęsdamas.

Ir aš nubėgau į gatvę, palikdamas jį su išplėstomis rankomis.

Kai manęs nebesiekė jo žvilgnis, suslinkau ant akmens, ir, parėmęs galvą rankomis, pradėjau galvoti.

— Ar tik tam, — galvojau aš, — ar tik tam atvykau į Siciliją, kad išgirsčiau panašių pasiūlymų.

Tikrai šis Polizzi buvo sukčius, o jo sūnus toks pat. Tačiau ką jie abu sugalvojo. Tai aš negalėjau išaiškinti, o tuo tarpu buvau nužemintas ir nuliūdintas.

Lengvas žingsnis ir drabužių šnabždesys privertė pakelti galvą ir aš pamaniau prie manęs ateinant kunigaikštienę Trefovienę. Ji mane sulaukė ant sėdynės,

paėmė ranką ir maloniai prašeko:

— Aš Tamstos ieškojau, pone Silvestrai Bonnard'ai. Labai džiaugiuosi Tamstą sutikim. Norėčiau palikti malonų atsiminimą mūsų susitikimo proga. Tikrai, aš labai norėčiau.

Kai ji šitaip kalbėjo, atrodė, kad po jos šydu mačiau ašaras ir šypseną.

Savo rektu prisitartinu ir kunigaikštis ir uždengė mus savo didžiuliu šešėliu.

— Parodyk, Dimitrijau, parodyk ponui Bonnard'ui savo brangų laimikį.

Ir paklumus m'ližinas atkišo man vieną degtukų dėžutę, bauriā mažą kartono dėžutę, paguostą kažkokia mėlyna raudona galva, kurios parašas tvirtino čia esant paties Empedoklio.

— Aš matau, pone, aš matau. Tačiau šlykštus Polizzi, pas kurį Tamstai patariu nesijusti p. Trefovo, mane supykė su Empedokliu amžinai, o šis atvaizdas nėra toks, kad šitą senovės filosofą padarytų malonesniu.

— Tai negražū, — pasakė ji, — tačiau reta. Tokių dėžučių nebeužtinkama. Tenka pirktis vietoje. Septintą valandą ryto Dimitrijus buvo dirbtuvėje. Tamsta matai, kad mes nepraleidome velnių laiko.

— Tai aš matau, pone, — atsakiau karčiu balsu, — tačiau aš netekau savo

laiko, nes neradau to, ko buvau iš taip toli atvykęs surasti.

Atrodo, kad ji susidomėjo mano nepasisekimu.

Tamsta turi kurį nors rūpestį, — paklausė ji manęs skubiai. Ar galū kuo nors padėti? Ar negalite, pone, pasakoti savo rūpestį.

Aš jai papasakočiau. Mano pasakojimas buvo ilgas. Tačiau ji buvo paveikta, nes tuoj po to uždavė visą eilę smulkių klausimėlių, iš kurių aš supratau jos dėmesį. Ji panorėjo sužinoti tikrą rankraščio antraštę, formatą, išvaizdą, senumą. Be to, paprašė jį p. Rafaello Polizzi'o adreso.

Jai nurodžiau adresą, padarydamas tai (o likime!), ko niekingas Michel Angelo Polizzi buvo reikalavęs.

Kartais yra sunku susilaikyti. Aš vėl jau griebiausi skundų ir kelksmų. Bet šį kartą pone Trefovienė pradėjo juoktis.

— Kodėl tamsta juokies? — paklausiau jos.

— Todėl, kad esu pikta moteris, — atsakė ji man.

Ir nukrido ji, palikdama mane viena, susvirusį ant akmens.

Išvertė J. Žlabys

Kaune. Jam priklauso keletas dirbtuvių (medžio dirbinių, keramikos, žaislų) ir krautuvė. Be to, čia telkia pačios gerosios kaimo audėjos bei mezgėjos ir drožėjai. Vilniuje yra audykla bei odos dirbinių dirbtuvė ir dvi krautuvės. Šiauliuose ir Panevėžyje yra po vieną krautuvę, prie kurių priklauso ir vietos gamintojai. Visose kooperatyvo įmonėse dirba per šimtą žmonių. Jų tarpe visa eilė dailininkų ir kvalifikuotų amatininkų. Prekių per metus parduodama už kelis ml. rublių. Kaip iš nuotraukų matyti, „Marginiai“ taip pat rodo pavyzdį, kaip reikia juosti lietuvišką krautuvę.

Didelio pasisekimo turi kooperatyvo dailės salonas Kaune. Įsteigtas prieš pusemetį, šiandieną jis daro didesnę apyvertą. Salono dėka lietuvių dailininko kūryba daug lengviau pasiekia lietuvių ir svetimtaučio butą ir įstaigą. Tai mūsų nemaža kultūrinė reprezentacija. Paskutiniu metu dailės salonas praplėstas, perkeltas į erdviaus patalpas.

„Marginių“ naudą kaimas jau se-

niai žino. Čia galima gerai parduoti visus kaimo audinius, įvairius mezginius, medžio dirbinius, keramiką ir visa kita, ką tik kaimas gražaus padaro. Ilgais rudens ir žiemos vakarais kaip tikslai metas kiekvienam nagingam jaunuolui imti į rankas darbo įrankius ir ką nors sukurti. Tai duoda pasitenkinimo sau pačiam ir pinigines naudas. Tiesa, daug ką „Marginiai“ gali pasigaminti savo dirbtuvėse, tačiau tautodailės esmė ta ir yra, kad ją kuria pati tauta, o ne atskiri dailininkai.

Taigi per dešimtmetį „Marginių“ — „Dailės“ nueitas kelias yra jau spėjęs palikti gilius pėdsakus. Reikia manyti, kad ir, ateityje nugalėjus dabartinius sunkumus dėl žaliavos ir transporto, bus gal'ma veikimą dar labiau išplėsti, įsteigti naujų skyrių, naujų dirbtuvių, duoti darbo naujiesiems gamintojams ka'me, pajavairinti prekių asortimentą ir pagerinti jų kokybę bei pakelti meninį lygį. Svarbiausia gi reikia tikėtis, kad pavyks sukelti dar didesnį pirkėjų palankumą tautodailėi.

A. T.

Kiek sunaikino bolševikai kultūrinių vertybių mūsų dvaruose

Iki šiol turimomis žiniomis bolševikai yra išvežę arba sunaikinę daug kultūros paminklų. Iš Rumbonių dv., Alytaus aps., išvežtos knygos. Kauno kunigų seminarijoje apnaikinta biblioteka (vertingų knygų rasta net išvietėje). Iš KPA įstaigos bazė Apytalaukės dv., Kėdainių aps., Kompartija išvežė KPA įstaigos suregistruotus baldus. Iš Rietavo dv., Kretingos aps., raudon-

armiečių išvežta įvairaus kultūros turto. Iš Vilkenų dv., Tauragės aps., raudonarmiečių išvežta 16 sunkvežiminių įvairių daiktų, jų tarpe daug meno ir kultūros tur.o. Iš Šateikių dv., Kretingos aps., biblioteka išvežta ir raudonarmiečių karo štabą. Iš Palangos Tiškevičiaus rūmų raudonarmiečių išvežta paveikslai ir kt. Iš Marijampolės Marijonų vienuolyno paimta bibliotekos kartoteka. Iš Šaukenų dv., Šiaulių aps., raudonarmiečiai išvežė visus baldus. Iš Varpūtenų dv., Šiaulių aps., kompartija neleido KPA įstaigai išvežti į muziejus tame dvare suregistruoto kultūros turto. Iš Renavos dv., Mažeikių aps., viešos kompartija išvežė ir iš dailės sunaikino tame dvare buvusius stilingus baldus. Iš Aukštadvario dv., Trakų aps., kompartija išvežė KPA įstaigos suregistruotų meno daiktų dalį. Iš Gečionių dv., Utenos aps., Utenos apkomas išvežė kai kuriuos baldus. Iš Pakerksnojo dv., Raseinių aps., baldai išvežti raudonarmiečių. Iš Pagermonių dv., Kauno aps., kai kurie baldai išvežti į kompartiją. Užpelkių km., Palangos vis., saugdytas pilkapis. Kurmaičių km., Kretingos vis., darant sustiprinimus, saugdytas pilkapis.

Be to, pranešimuose minima, kad kur tik buvo apsistoję raudonarmiečių daliniai, visur mažiau ar daugiau buvo naikinami bei grobstomi įvairūs daiktai, jų tarpe ir kultūrinės vertybės.

J. R.

KRONIKA

KAUNO APSKRITĖ DERLIAUS ŠVENTĖ NUKELIAMA I LAPKRIČIO 30 D.

Techniniai sumetimais Kauno apskr. derliaus šventė iš lapkričio 23 nukeliama į lapkr. 30 d.

Viena iš to atidėjimo priežasčių buvo ta, kad šventės laikas sutampa su Kauno miesto iškilmų laiku, kur turės dalyvauti ir vadovaujantieji apskr. t. atstovai. Toliau, buvo norima išvengti, kad provincijoje kiekvienoje vietoje savarankiškai ruošiamų iškilmų nekludytų Kauno iškilmų transliacija.

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO PERSPEKTIVOS

„Deutsche Zeitung im Ostland“ (Nr. 106) idėjo straipsni apie Lietuvos žemės ūkį. Straipsnyje pateikiama duomenų apie Lietuvos žemės ūkio struktūrą, apie perėjimą iš grūdų į gyvulių ūkį ir apie pieno pramonės augimą. Straipsnyje gausu statistinių duomenų, Lietuvos žemės ūkio perspektyvos, pasak autoriaus, esančios geros.

VALSTYBINĖ LEIDYKLA VĖL PARDAVINĖJA DONELAIČIO METUS

Donelaičio Metu, J. Ambrazevičiaus redaguotų ir dal. V. K. Jonyno medžio raiziniams iliustruotų numeruotų, liuksusiniai egzemplioriai Valstybinės Leidyklos parduodami tik bibliografams, rašytojams ir kitiems tos srities asmenims. Pardavimo leidimas išduoda Valstybinės Leidyklos direktorius.

KAUNO APSAUGINĖS POLICIJOS ISTAIGOS

nuo 8 m. lapkričio 24 d. išaukiamas naujais telefono numeriais 29178 — 29180.

STATYBOS VALDYBA RUOŠ STATYBINĖS LITERATŪROS LEIDIMO PLANĄ

8 m. lapkričio mėn. 21 d. Vidaus Reikalų Vadybos Statybos Valdyboje įvy-

ko suinteresuotų įstaigų atstovų pasitarimas leidinių stovybos klausimais leidimo reikalu. Pasitarimo dalyviai konstatavo didelį šios rūšies literatūros trūkumą, nes negausūs senesnio laiko leidiniai yra išparduoti, o daugelio sričių klausimais plačiai visuomenei pritaikytų leidinių iš viso nebuvo.

Statybos Valdyba, besirūpindama parengti dirva planingai ateities statybai, ėmėsi iniciatyvos išsiskirti, kokiais klausimais ir kokio pobūdžio statybinę literatūrą jau dabar reikia ruošti. Pasitarime paaiškėjo, kad reikia ruošti spaudai gerus vadovėlius stovybos amatininkams, iš kurių galėtų mokytis priaugę dūjoti karta ir tobulintis senesnieji amatininkai. Taip pat varbiu rasta reikalingas aprūpinti plačiąją miesto ir kaimo visuomenę populiariai parašytais su turininga vaizduojamąja medžiaga leidimais, taikomais atskiriems statybos srities klausimams (racionalaus planavimo, buto kultūros, sklypų bei sodų tvarkymo ir t. t.) nušviesti.

Pasitarime prieta išvados, kad pirmiausia reikia paruošti tokių leidinių leidimo planą; tai atlikti pavesta Statybos Valdybai, susitarus su Žemės Ūkio Rūmų Statybos Skiriumi.

Draugijoms veikti reikia leidimų

KAUNAS. XI. 21. Pono Reicho Komisarą Rytų Kraštui potvarkiu nustatyta, kad visiems paskiriems sambūriams, sąjungoms ir draugijoms veikti reikia leidimų.

Apie dabar esančias sąjungas reikia pranešti: apie įsteigimą naujų sąjungų reikia pranešti vienos savaitės būvyje po įsteigimo. Be srities komisarą arba miesto komisarą sutikimo naujai įsteigtosios draugijos negali pradėti veikti.

Leidimo gavimo prievolė yra taikoma visoms viešoms sąjungoms. Leidimą reikia išsiimti laiku, bent savaitę prieš numatytąjį terminą. Jo turi būti prašoma raštu pas srities komisarą.

Be tokio prieš laiką išsiimto leidimo negali įvykti joks viešas susirinkimas. Tada liečia visokius susibūrimus ir susirinkimus, taip pat ir sportinius susirinkimus bei sportinio pasirengimo susirinkimus.

Tie nuostatai netaikomi toje srityje praktikuojamoms laidotuvių apeigoms ir viešioms religiniams susirinkimams bažnyčių pastatuose ir kapinėse.

Apie tai smulkiau bus paskelbta oficialiu potvarkiu.

DĖL KELIONIŲ LEIDIMŲ

KAUNAS. XI. 21. Pakartotina pranešama, kad kelionėms reikia specialių leidimų. Kelionėms Generalinės Srities ribose leidimo reikia tik ypatingais atvejais, pavyzdžiui, norint keliauti geležinkeliais. Kelionėms už Lietuvos Generalinės Srities ribų reikia leidimų, kuriuos išduoda sričių arba miestų komisarai.

Susisiekimo padėtis verčia dar labiau suvaržyti kai kurias keliones.

Apie tai smulkiau bus paskelbta specialių potvarkiu.

Iš visos Lietuvos

TELŠIAI

VAKARAS SAVITARPINĖS PAGALBOS NAUDAI

Lapkričio 9 d. Telšių apsaugos kuopos kariai „Satrijos“ salėje suruošė vakarą. Pradžioje kariai, kelio vietos lietuvių padedami, suvaldino „Nebaigtą žygį“, A. Kryžausko perdirbtą dramą iš bolševikinio teroro laiku. Po vaidinimo dar pasirodė karių orkestras ir choras. Salė buvo perpildyta publikos. Vakaro pelnas paskirtas Savitarpinei Pagalbai.

ZARASAI

BAIGIAMA TVAR. APS. LIGONINĖ

Per karą nukentėjusi Zarasų Dr. Bukanto vardo ligoninė jau baigiama tvarkyti. Skalbykla jau dirba naujose patal-

pose, bolševikų laikais pradėti III aukšto įrengimai jau baigti. Netrukus bus baigta ir infekcinių ligų barako statyba.

IŠ LATVIJOS

PRADĖTAS MOKSLAS LATVIJOS GIMNAZIJOSE IR SPECIALIOSE MOKYKLOSE

„Deutsche Zeitung im Ostland“ rašo, kad ryšium su mokslo metų pradžia Latvijos vidurinėse mokyklose, lapkričio mėn. 17 d. Rygos Universitete įvykęs iškilmingas aktas, kurio metu ilgą kalbą apie Rytų Krašto gyventojų uždavinius pasakė generalinis komisaras Latvijai Dr. Drechsler. Kalbėjo ir latvių generolas Dankers.

Ledo ritulys į senas pozicijas

Baltijos kraštuose ledo ritulys pažįstamas jau eilę metų. Pradžioje buvo susidomėta bandy, kuri geriausiai galima charakterizuoti, kaip futbolas ant ledo.

Iš Baltijos kraštų pirmieji pradėję žaisti ledo ritulį ir pirmieji viešiau pasireiškę buvo latviai. Pirmą kartą pasaulinė ledo ritulio rungtynėse latviai dalyvavo 1932 metais Berlyne. Tąsų latviai, nors ir neparodė aukštesnės klasės žaidimo, vis dėlto buvo pakankamai pajėgūs iškovoti vieną pergalę — prieš Rumuniją 3:0. Tuo tarpu 1938 m. pasaulinėse pirmenybėse Prahėje latviai pasirodė lygiavertiai varžovai ir stipriausios komandos. Prahėje latviai nugalėjo Norvegiją 3:0, Rumuniją 1:0, su Vengrija sužaidė lygiomis 2:2, ži pralaimėjo: prieš Vokietiją 0:1 ir Angliją 2:5. Pasekmės pačios kalba už gerą Latvijos ledo ritulininkų klasę. Vienas geriausių žaidėjų bus L. Veddejas, tarpvalstybinėse rungtynėse savo kraštą atstovavęs daugiau kaip trisdešimt kartų ir vertai vadinamas „komandos siela“.

Latvių pavyzdžiu pasekė estai ir lietuviai. Lietuvos ledo ritulininkai taip pat dalyvavo pasaulinėse pirmenybėse Prahėje. Tai buvo pirmutinis mūsų ledo sportininkų pasirodymas platesnio pobūdžio varžybose. Nors ledo ritulio klasė nebuvo labai aukšta, lietuviai laimėjo vieną tarpvalstybinį susitikimą (prieš Rumuniją 1:0) ir tuo pačiu neliko paskutiniai. Nėra reikalo teigti, jog dalyvavimas panašiose pirmenybėse mūsų ledo ritulininkams išėjo į gerą, nes buvo dėkinga proga daug ko pasimokyti. Estai taip pat nesudėriavo ir paskutines rungtynes su Latvija pralaimėjo tik vieno įvarčio skirtumu, būtent 1:2.

Atėjus bolševikams, ledo ritulio žaidimui nebuvo ypatingai palankios sąlygos, nes rungtyniauti su užsienio ekipomis iš viso nebuvo galima. Tėko pasitenkinti negausiais tarpusavio susitikimais, kurie per daug nedomino ir pabodo. Sovietų Sąjungoje ledo ritulio visiškai nežaidžiama, nes ten vis tebepraktikuojamas bandy.

Būtu ne taip bloga, jei Sovietų Sąjungoje būtų buvęs žaidžiamas tikrasis bandy. Nesiskaitymas su kitų kraštų sportiniais nuostatais buvo ryškus ir sporto gyvenime. Daugelio sportinio žaidimų taisyklės sovietai pakeisdavo, kaip jiems patinka, neatšizvelgdami į žaidimo gerovę. Savotiškų reformų buvo padaryta krepšinyje, neįsivengę jų ne bandy. Buvo sumąžinti vartai ir šiaip įvairių dalykų prailmėta. Tiesa, Sovietų Sąjungoje bandy buvo mėgstamas, ir iliustruotose žurnaluose buvo galima matyti daug to žaidimo nuotraukų. Ten bandy žaidavo ir moterys, ir vaikai. Bet Baltijos kraštuose minėtas žaidimas neturėjo pasisekimo. I bandy buvo žiūrima, kaip į senovinę liekana, kuria pakeitė ledo ritulys.

Pagaliau patys sovietai panido mokytis ledo ritulio žaidimo. Buvo surengtos sužaisti tarpvietinės rungtynės Rygė — Lvovas, turėjusios įvykti

Vokiečių vandens kelias iš Šiaurės jūros į Juodąją jūrą

Pažvelgus į Europos vandens kelius, tenka Dunojaus upei pripažinti didžiausią susisiekimo reikšmę. Iki 1918 m. Dunojus buvo Europos upių užkūtas, nes Dunojaus valstybių ūkinė orientacija pasireiškė įvairiomis kryptimis.

Nauja Europos ūkinė struktūra atgaus šiai upei jai prideramą teisę. Jau dabar vengrai, rumunai ir bulgarai atkreipė dėmesį į juo uostu įrengimą ir laivynų atstatymą ir modernizavimą. Jau 1933 metais Vokietija pagreitintu tempu statė toliau Reino — Maino — Dunojaus upių kanalą. Užbaigus statyti šia žemyno laivinkystės istoriškai pasidaro galimos platus ūkinis bendradarbiavimas kuris apimtų visą Europą. Šis laivų kelias jungia vandens keliu Vakarų Europa su pietryčiais. Tokiu būdu Dunojus bus skirta dabar didžiausia reikšmė. Be Reino ir Maino upių Dunojumi bus dabar sujungtos Elbės, Oderio upės, Bodeno ežeras ir Adrijos jūra.

Taip pat Rumunija ketina dabar su Dunojaus upe sujungti savo sostinę Bukareštą. Kanalo statybai paskirti 160 milijonų leju. Norima taip pat sujungti kanalu Konstancos uostą ir Dunoju. Būsimojo susisiekimo istoriškai Šiaurės jūra — Juodoji jūra turės lygiai tokia pat istorinė reikšmė, kaip kadaise Suez'o arba Panamos kanalai. Šių būsimųjų vandens kelių vidurinė Europa turės dvi milijoninės kanalo sistemas: Viduržemio kanalo ir Reino — Maino — Dunojaus kelio.

Gen. Weygandas rašys atsiminimus

VICHY. Generolas Weygandas ketvirtadienio būvyje nuvyko į Antihų salas, kur jis, gyvendamas savo dvare, rašys toliau atsiminimus.

VICHY. Kaip iš Hanojo pranešama, Indokinijos prancūzų karinėms padėgoms vadovaujantis generolas ir aviacijos pajėgoms vadovaujantis pulkininkas šiuo metu inspekciniams tikslais lankosi Indokinijos kalnų srityje. Jie itin rengiasi aplankyti ketvirtą ir penktąją karines sritis ir tos apygardos priešakinį postus.

NEW YORKAS. INS žiniomis iš Canberros, Australijos vyriausybės pranešė apie pirmųjų Jungtinių Valstybių tankų atsuntimą į Australiją. Tai yra didesnis skaičius žvalgybos tankų. Nurodoma, kad daugiau tankų bus atsiųsta vėliau.

Šia žiema. Kad šis planuojamas susitikimas dabar neįvyks, niekas nenusimena. Priešingai — dargi džiugiamasi, jog praslinks teroro laikai, ryškiai atsiliepa ir sporto gyvenime. Juk pakanka prisiminti kai kurių Maskvos ekipų gastroles Baltijos kraštuose. Per rungtynes buvo pavojinga reikšti džiūgavimą vietinės komandos adresu, o translatoriams būdavo primygtinai kartojama, jog pasakojime negali būti žodžių „mūsų“ ir „ju“.

Dabar ledo ritulys vėl atgavo savo senąsias pozicijas ir galės būti nekludomai žaidžiamas pagal tarptautines taisykles. Rygoje jau senokai treniruojamasi, gi kita savaitė ir Kaune numatoma pradėti ledo ritulio sezonas kulkū turnyru.

Profesinių sąjungų stalo teniso turnyras

Gruodžio mėn. pradžioje Profesinių Sąjungų Centro Biuras ruošia tarpinoninį komandinį vyrų stalo teniso turnyrą. Komandas sudaro trys žmonės. Lygiagrečiai vyks moterų (pavienis) turnyras. Pirmųjų trijų vietų laimėtojams skiriamos dovanos.

Turnyro dalyviai registruojami Prof. S-gų Centro Biure, Vytauto pr. 63, kamb., telef. 27989.

LAUKO TENISO TRENIRUOTĖS

Šiandien, šeštadienį, pradėdamos žiemos treniruotės lauko tenisininkams. Treniruotės vyks Kauno Kultūros Rūmų didžiojoje salėje. Dalyvauja šie žaidikai: vyrų gr.: Kuprevičius, Viršulis, Anilionis, Ramoškis, Saldaitis; moterų gr.: V. Ščukauskaitė.

PADĖKA

visiems Pienocentro tarnautojams, darbininkams ir visiems kitiems, sušelpusiems mane nelaimės metu, tauriu nuoširdų ačiū.

Elena Engelmanienė 3737(1)

tė, Danauskaitė, Pakalkaitė, J. Ščukauskaitė.

SACHMATU TURNYRAS

Šiandien, šeštadienį, 18 val. Perkūno klubo patalpose, Poškos 1, pradėdamos sachmatų tumbolo turnyras. Užsirašė 32 dalyviai, jų tarpe 3 vokiečių kariai ir vienas civilis. Ryt turnyras vyks nuo 17 val.

Trumpai iš visur

— Šiandien, lapkričio 22 d., Muenchene įvyksta dešimtosios tarpvalstybinės mėgėjų boksininkų rungtynės Vokietija — Danija. Iki šiol vokiečiai yra laimėję septynis susitikimus. Bet dabar danų boksininkai padarė didelę pažangą, ir rungtynės numatomos itin įtemptos. Lengvam sv. kovos Europos meisteris Nuernbergas prieš seną priešininką Madseną. Vokiečių komanda (pradedant mūsų svoriu): Goetzke, Schimas, Petri, Nuernbergas, Raeschke, Pepperis, Baumgartenas, Kleinholdermannas.

— Internacionalas futbolininkas Lehneris (Blau Weiss Berlin) yra diskvalifikuotas iš visų rungtynių iki vasario 8 d.

STENOGRAFIJOS KURSŲ VOKIEČIŲ KALBA

Profesinių Sąjungų Centro Biuro Profesinio paruošimo skyrius artimiausiu laiku numato atidaryti stenografinius kursus vokiečių kalba. Dėstys prityrusi stenografijos mokytoja. Kursantais gali būti tik tie asmenys, kurie visiškai gerai moka vokiečių kalbą.

Kursų mokestis RM 2.— per mėnesį. Prašymai priimami iki šio mėn. 25 d. Profesinių Sąjungų Centro Biuro Profesinio paruošimo skyriuje, Vytauto prosp. 28, darbo valandomis.

UŽTEMDYMAS

Šiandien nuo 16.36 ligi 7.43 val., rytoj — nuo 16.25 ligi 7.57 val.

Sportas

ŠIANDIEN IR RYT

Šiandien Kūno Kultūros Rūmuose krepšinių žais: 18 val. Perkūnas I — LGSF II (teisėjai Ralkevičius, Bielkus), 19 val. LFLS — Universitetas (teisėjai Bakūnas, Sačkus), 20 val. KTK — Tauras (teisėjai Pimenovas, Norkus I).

Ryt, sekmadienį, 12 val. stadione bus tešiamos Kauno futbolo pirmenybės. Pirmosios rungtynės, 12 val., bus LGSF — LFLS (teisėjai Citavičius), 14 val. žais Perkūnas — Kovas (teisėjai Aleksandravičius).

17 val. salėje krepšinis. Pirmoji pora Tauras — Perkūnas II (teisėjai Pimenovas, Ralkevičius) toliau: 18 v. KTK — Universitetas (teisėjai Leščinskas, Bielkus), 19 val. moterų LFLS — LGSF I (teisėjai Zaroskis, Nikolskis), 20 val. LGSF I — Perkūnas I (teisėjai Baltrūnas, Sačkus). Atkreiptinas dėmesys į moterų rungtynes pačių stipriųjų ekipų LGSF I ir LFLS ir vyrų susitikimą Perkūnas I — LGSF I. Jei laimės Perkūnas I, jam, greičiausiai, ir atiteks pirmoji vieta.

PROFESINIŲ SĄJUNGŲ TARPINONINIS SACHMATŲ TURNYRAS

Gruodžio mėn. 7 d. pradėdamos tarpinoninis komandinis sachmatų turnyras. Įmonių komandas sudaro šeši žmonės. Pirmųjų trijų vietų laimėtojams skiriamos dovanos.

Įmonės ir įstaigos savo komandas registruoja iki 8 m. gruodžio mėn. 1 d. Prof. S-gų Centro Biure, Vytauto pr. 63, kamb. 1, telef. 27989.

Registruojant reikia pranešti dalyvio vardą bei pavardę ir žaidžiama lenta.

Po skirto termino komandos nebus registruojamos.

Š. m. lapkričio mėn. 14 d. mirė

POLLET JEAN

ir 8 m. lapkričio mėn. 17 d. palaidotas. Apie tai praneša draugams ir pažįstamiems nuliūdusios

žmona ir dukterys

Collegai

Viktorui Dineikai

dėl jo Tėvelio mirties nuoširdžiai užuojautą reiškia

Kauno Didžiojo Teatro Dramos artistai

Pranešimas

Lietuvos Geležinkelių II Eksploatacijos ruožas ppaneša visiems padavusiems prašymus į gelež. stočių agentams ruošti kursus, kad III-oje laidoje mokslas prasideda XI. 25 8 val. Kaune, Čiurlionio gvė 12 Nr., kursų salėje.

Taip pat pranešama visiems piliečiams, norintiems įsigyti geležinkelio eksploatacininko specialybę ir gauti nuolatinį darbą geležinkeliuose, kad artimiausiu laiku Kaune pradės veikti IV-ji gelež. stočių agentams ruošti kursų laida.

I kursui priimami visi piliečiai ne jaunesni 21 ir ne vyresni 50 metų amžiaus, sveikatos žvilgsniu tinkami geležinkelių tarnybai I kategorijai ir baigę:

a) stoties budėtojo pareigoms — nemažiau 4 klasių nereformuotos lietuvių arba vokiečių gimnazijos, arba nemažiau 2 kl. reformuotos Lietuvos gimnazijos.

b) konduktorų — lešmininkų, derintojų, vagonų sukabinėtojų pareigoms — baigę lietuvių arba vokiečių pradžios mokyklą.

Piliečiai, sėkmingai baigę kursus ir išlaikę nustatytus kvotimus, bus skiriami praktikai atlikti ir po to priimti į nuolatinę tarnybą geležinkeliuose.

Kursantai bei praktikantai bus pagal nustatytas normas atlyginami.

Maistu ir nakvyne kursantai pasirūpina savo jėgomis. Visi norintieji kursui lankyti turi paduoti prašymus, pridėjus gyvenimo aprašymus ir mokslo pažymėjimus I II Eksploatac. ruožo raštine, Čiurlionies g-vė 12 Nr.

Apie IV-tos laidos mokslo pradžią bus paskelbta atskirai, vietiniuose laikraščiuose. 3798(2)

Visi artelės „Spartuolis“ kreditoriai prašomi pareikšti pretenzijas raštu iki 8 m. XII. 5 d. Vėliau jokios pretenzijos nebus priimanos. Adresas: Daukšos 3, telef. 22329.

Valdyba 3812(1)

VERTIMŲ, PRAŠYMŲ IR PERRAŠINĖJIMO BIURAS

Vertimai iš lietuvių ir kitų kalbų į vokiečių kalbą.

Darbas atliekamas prityrusio vertėjo. Kaunas, Vasario 16 d. g. Nr. 10, bt. 6 (kieme). 3844(1)

Cukraus fabrikams reikalingi **CHEMIKAI-TECHNOLOGAI** Teirautis: Lietuvos Cukrus, Kaunas, Nepriklausomybės a. 4 nr., telef. 2 22 62. 3697(2)

Anordnung

ueber Vereinigungen und Versammlungen

I. Vereinigungen

Die Fortführung und Neugründung der kommunistischen Partei und ihrer Hilfsorganisationen ist verboten.

1) Die Neugründung anderer politischer Parteien und Organisationen ist verboten.

2) Die bestehenden politischen Parteien und Organisationen haben ihre Tätigkeit sofort einzustellen.

3) Der Generalkommissar kann ausnahmsweise eine Neugründung oder Fortführung einzelner Organisationen genehmigen.

4) Die in Ziffer (2) genannten Organisationen gelten nach Ablauf einer Frist von einem Monat nach dem Inkrafttreten dieser Anordnung als aufgelöst, wenn nicht innerhalb dieser Frist ihre Fortführung genehmigt wird.

§ 3

1) Alle bestehenden unpolitischen Vereinigungen (Vereine, Verbände und vereinsähnlichen Zusammenschlüsse) sind innerhalb einer Frist von zwei Wochen nach dem Inkrafttreten dieser Anordnung anzuzeigen.

2) Die Anzeige muss enthalten:

1. Name, Sitz und genaue Anschrift der Vereinigung,
2. Rechtsform,
3. Satzung,
4. Verzeichnis der Vorstandsmitglieder mit Angabe der genauen Anschrift,
5. Zahl der Mitglieder nach Kreisen und Amtsbezirken getrennt,
6. Verzeichnis der örtlichen Untergliederungen und deren Vorstandsmitglieder mit Angabe der genauen Anschriften.

3) Die Anzeige ist von den vertretungsberechtigten Vorstandsmitgliedern schriftlich in dreifacher Ausfertigung bei dem Gebietskommissar zu erstatten, in dessen Gebiet die Vereinigung ihren Sitz hat.

§ 4

1) Die Gründung von Vereinigungen (Vereinen, Verbänden und vereinsähnlichen Zusammenschlüssen), die nicht auf einen politischen Zweck gerichtet sind, ist genehmigungspflichtig.

2) Die Genehmigung erteilt der Gebietskommissar, in dessen Gebiet der Verein seinen Sitz haben soll.

3) Die Genehmigung ist binnen einer Frist von einer Woche nach der Gründung unter Vorlage des Entwurfs der Satzung, des Gründungsprotokolls und des Mitgliederverzeichnisses von den Gründern zu beantragen.

II. Versammlungen

§ 5

1) Öffentliche Umzüge sind verboten.

2) Ortsübliche Leichenbegängnisse gelten nicht als öffentliche Umzüge.

§ 6

1) Öffentliche Versammlungen sind genehmigungspflichtig.

2) Die Genehmigung erteilt der Gebietskommissar. Der Antrag auf Erteilung der Genehmigung ist eine Woche vor dem für die Versammlung in Aussicht genommenen Zeitpunkt schriftlich einzureichen.

3) Von der Genehmigungspflicht sind öffentliche religiöse Veranstaltungen in kirchlichen Gebäuden und auf Friedhöfen befreit.

III. Vermögen aufgelöster Organisationen

§ 7

Das Vermögen der kommunistischen Partei und ihrer Hilfsorganisa-

tionen wird beschlagnahmt. Es ist innerhalb einer Frist von zwei Wochen nach dem Inkrafttreten dieser Anordnung anzumelden und unterliegt der Einziehung.

§ 8.

1) Ueber das Vermögen der in § 2 Ziffer 2 genannten politischen Organisationen darf nicht verfügt werden. Einer rechtsgeschäftlichen Verfügung steht eine Verfügung im Wege der Zwangsvollstreckung gleich.

2) Das Vermögen dieser Organisationen ist innerhalb einer Frist von zwei Wochen nach dem Inkrafttreten dieser Anordnung anzumelden.

3) Diese Bestimmungen finden auf wirtschaftliche Hilfsorganisationen der in § 2 Ziffer 2 genannten Organisationen entsprechende Anwendung; diese bleiben jedoch zu Verfügungen über ihr Vermögen in den Grenzen ordnungsmässiger Wirtschaft befugt.

4) Im Falle der Auflösung geht das Vermögen der politischen Organisationen auf das Reichskommissariat Ostland über.

§ 9

Die Einziehung und der Uebergang des Vermögens erfolgt entschädigungslos. Die Haftung für bestehende Verbindlichkeiten ist ausgeschlossen. In besonders begründeten Ausnahmefällen können der Reichskommissar für das Ostland oder die von ihm beauftragten Stellen aus den Mitteln des eingezogenen oder übernommenen Vermögens eine angemessene Entschädigung zum Ausgleich unbilliger Härten gewähren.

§ 10

1) Zur Anmeldung verpflichtet sind:

1. die Vorstandsmitglieder oder sonst zur Verfügung über das Vermögen befugten Organe der durch diese Anordnung betroffenen Organisationen,
2. wer Vermögenswerte, die durch diese Anordnung zur Anmeldung aufgerufen sind, im Besitz oder Gewahrsam hat oder verwaltet,
3. wer glaubhaft davon Kenntnis erlangt, wo sich Vermögensgegenstände befinden, die der kommunistischen Partei oder ihren Hilfsorganisationen gehören oder gehört haben.

2) Die gemäss § 10 Ziff. 1 Abs. 1 Anmeldepflichtigen haben die Anzeige bei dem Gebietskommissar zu erstatten, in dessen Gebiet die aufgelöste Vereinigung ihren Sitz hatte.

Die übrigen Anmeldepflichtigen (gem. § 10 Ziff. 1 Abs. 2 u. 3) haben die Anzeige bei dem Gebietskommissar zu erstatten, in dessen Gebiet sich die zur Anmeldung aufgerufenen Vermögensgegenstände befinden.

IV. Strafbestimmungen

§ 11

Wer den Bestimmungen der §§ 1—10 dieser Anordnung zuwiderhandelt, wird mit Gefängnis oder Geldstrafe, in besonders schweren Fällen mit Zuchthaus oder mit dem Tode bestraft. Daneben kann auf Geldstrafe, Verbot der Vereinigung und Einziehung des Vermögens erkannt werden.

§ 12

Die Anordnung tritt mit ihrer Bekanntgabe in Kraft.

Riga, den 20. September 1941.

Der Reichskommissar für das Ostland

LOHSE

Potvarkis

apie sajungas ir susirinkimus

I. Sajungos

§ 1.

Tiesnisi komunistu partijos ir jos pagalbinu organizaciju veikimas arba naujas steigimas yra draudžiamas.

§ 2.

1) Steigti kitas politines partijas ir organizacijas draudžiama.

2) Esamos politinės partijos ir organizacijos turi savo veikimą tuoj sustabdyti.

3) Generalinis Komisaras išimties keliu gali leisti įsteigti naujas ar toliau veikti atskiroms organizacijoms.

4) Skaičius (2) pavadintos organizacijos, pralinkus vienam mėnesiui po šio potvarkio įsigaliojimo, laikomos paleistos, jei per tą laiką nebus leista joms veikti toliau.

§ 3.

1) Apie visas esamas nepolitines sąjungas (sajungos, susivienijimai ir į sąjungas panašūs sambūriai) turi būti pranešta dviejų savaitių bėgyje po šio potvarkio įsigaliojimo.

2) Pranešime turi būti nurodyta:

1. Pavadinimas, būstinė ir tikslus sąjungos adresas,
2. Teisinė forma,

3. Įstatai,
4. Valdybos narių sąrašas su tiksliais jų adresais,
5. Narių skaičius pagal apskritys ir valsčius,
6. Vietinių padalinių sąrašas ir jų valdybų narių sąrašas su tiksliais jų adresais.

3) Pranešimą turi padaryti įgaliotas atstovauti valdybos narys raštu su trimis nuorašais srities komisarui, kurio srityje yra sąjungos būstinė.

§ 4.

1) Įsteigti sąjungoms (sajungoms, susivienijimams ir į sąjungas panašiams sambūriams), kurios nesiekia politinių tikslų, reikia gauti leidimą.

2) Leidimus duoda tos apygardos komisarai, kurio apygardoje turi būti sąjungos būstinė.

3) Leidimą steigėjai turi gauti vienos savaitės laikotarpyje po įsteigimo, įteikę įstatų projekta, steigimo protokola ir steigėjų sąrašą.

II. Susirinkimai

§ 5.

1) Viešosios eisenos yra draudžiamos.

2) Vietose įprastos laidotuvės vie-

šomis eisenomis nelaikomos.

§ 6.

1) Viešiesiems susirinkimams reikia gauti leidimus.

2) Leidimus duoda apygardos komisarai. Prašymus suteikti leidimą reikia paduoti raštu viena savaitė prieš susirinkimui nustatytą laiką.

3) Viešieji religiniai parengimai bažnytinėse patalpose ir šventoriuose leidimo nereikalingi.

III. Paleistųjų organizacijų turtas

§ 7.

Komunistų partijos ir jos pagalbinų organizacijų turtui uždedamas areštas. Apie jį reikia pranešti per dvi savaites šiam potvarkiui įsigaliojus ir jis turi būti konfiskuojamas.

§ 8.

1) § 2 str. 2 išvardintų politinių organizacijų turtu negali būti disponuojama. Teisiniai sandoriniai disponavimas yra lygus disponavimui priverstino vykdymo keliu.

2) Apie šių organizacijų turtą reikia pranešti per dvi savaites šiam potvarkiui įsigaliojus.

3) Šie nuostatai atitinkamai taikomi § 2 str. 2 išvardintų organizacijų pagalbinėms ūkinėms organizacijoms, tačiau jų turtą disponuoti leidžiama tvarkingo ūkio ribose.

4) Tuo atveju, kai politinė organizacija paleidžiama, jos turtas pereina Rytų Krašto Reicho komisarui.

§ 9.

Turtas konfiskuojamas ir pereina be atlyginimo. Atsakomybė prieš esančias organizacijas atkrinta. Išimtiniais pamatuotais atstikimais Reicho komisarai Rytų Kraštui ar jo įgaliota įstaiga nepagrįstiems sunkumams išlyginti gali duoti atitinkamą atlyginimą iš konfiskuoto ar perimto turto lėšų.

§ 10.

1) Pranešti įpareigojami:

1. Šio potvarkio paleistųjų organizacijų valdybų nariai ar šiaip turtui disponuoti įgalioti organai,
2. Tie, kurie turi, saugo ar administruoja šio potvarkio pranešti reikalaujamo turto vertybes,
3. Kas tikrai žino, kur yra komunistų partija ar jos pagalbinės organizacijos priklausaus turtas.

2) Pagal § 10 str. 1 pastr. 1 pranešti įpareigotieji turi suteikti žiniu tos apygardos komisarui, kurio apygardoje paleistoji organizacija turėjo savo būstinę.

Kiti pranešti įpareigotieji (pagal § 10 str. 1 pastr. 2 ir 3) turi suteikti žinias tos apygardos komisarui, kurioje yra turto objektai, apie kuriuos reikia pranešti.

IV. Baudžiamieji nuostatai

§ 11.

Kas pasielgė priešingai šio potvarkio §§ 1—10, bus baudžiamas kalėjimu ar pinigine bauda, o ypatingai sunkiuose atvejuose — sunkių darbų kalėjimu arba mirtimi. Šalia to gali būti pripažinta bausti pinigais, uždrausti organizacija ir konfiskuoti turtą.

§ 12.

Potvarkis įsigalioja jį paskelbus.

Reicho Komisarai Rytų Kraštui

LOHSE

Ryga, 1941 m. rugsėjo 20 d.

Kauno radijas

SEKMADIENIS, 23. XI

5.00 Vokiečių kariams RP, 6.00 Koncertas iš Hamburgo RP, 8.00 Pranešimai ūkininkams ir vietinės naujienos, 8.15 Šeimininkėms, 8.30 — 9.00 pertrauka. 9.00 Muzikos ir poezijos valandėlė RP, 10.00 Koncertas (pl.), 10.15 Pamaldos iš Arkikatedros Bazilikos, 11.30 Tėvynės garsai, 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus, 12.05 Žinios lietuvių k., 12.45 Pl. muzika, 12.30 Žinios vokiečių k., 12.45 Transliacija Derliaus šventės iš Kauno miesto teatro, 14.00 Žinios vokiečių k. RP, 14.15 Popietinis koncertas RP, 15.00 Žinios vokiečių k. RP, 15.30 Koncertas vokiečių kariams RP, 16.00 — 16.30 pertrauka, 16.30 Koncertas vokiečių kariams, 18.00 Jaunimui „Martynukas“ Radijo vaidinimas pagal V. Kudirkos apysaką, 18.30 Laiko įvykiai, Pranešimai iš fronto, Sporto žinios ir žinios vokiečių k. RP, 20.15 Mažųjų orkestro koncertas: Solistas St. Graužinis, 21.00 Žinios lietuvių k., 21.10 Mažųjų orkestro koncerto tėsiny. 22.00 Žinios vokiečių k., 22.15 Šokių muzika (pl.), 23.00 Programos pabaiga.

PIRMADIENIS, 24. XI.

5.00 Vokiečių kariams RP, 6.00 Dienos mintys. Rytinis konc. (pl.), 6.40 Mankšta. Vad. K. Marijošienė, 7.00 Žinios vok. k. RP, 7.15 Žinios liet. k., 7.30 Koncertas RP, 8.00 Lietuviška muz. (pl.), 8.20 Koncertas RP, 9.00 Žinios vok. k. RP, 9.15 pertrauka, 10.00 J. S. Bacho ir W. A. Mocarto

Anordnung

ueber Ein- und Ausreisegenehmigungen fuer das Gebiet des Reichskommissariats Ostland

§ 1

Ausreisen aus dem Gebiet des Reichskommissariats Ostland sind ebenso wie Einreisen in dieses Gebiet genehmigungspflichtig.

§ 2

Genehmigungen für Ausreisen werden durch die Gebiets- (Stadt-) kommissare erteilt. Anträge auf Erteilung sind bei dem Gebiets- (Stadt-) kommissar einzureichen, in dessen Bezirk der Antragsteller seinen Wohnsitz oder mangels eines Wohnsitzes seinen Aufenthalt hat.

§ 3

Wer eine Ausreise unternimmt, ohne sich im Besitze einer Genehmigung zu befinden, wird mit Zuchthaus oder Gefängnis bestraft, soweit nicht nach anderen Vorschriften eine höhere Strafe verwirkt ist.

In minder schweren Fällen oder bei Fahrlässigkeit kann auf Haft oder auf Geldstrafe erkannt werden.

Riga, den 4. September 1941.
Der Reichskommissar für das Ostland
I. V. FRÜNDT

Potvarkis

dėl įvažiavimo ir išvažiavimo leidimų Rytų Kraštui Reicho Komisaruiat ribose

§ 1.

Išvažiuoti iš Rytų Krašto Reicho Komisaruiat, taip pat įvažiuoti į šią sritį reikalingi leidimai.

§ 2.

Leidimus išvažiuoti išduoda sričių (miesto) komisarai. Prašymai leidimams gauti įteikiami srities (miesto) komisarui, kurio apskrityje prašytojas gyvena arba, neturėdamas gyvenamosios vietos, prisilanko.

§ 3.

Kas išvyks, neturėdamas leidimo, bus baudžiamas sunkių darbų ar paprastu kalėjimu, jeigu pagal kitus nuostatus negresia aukštesnė bausmė.

Lengvesniais arba apšalėdimo atvejais gali būti baudžiama pinigine ar arešto bausme.

Už Reicho Komisarą Rytų Kraštui
FRÜNDT
Ryga, 1941 m. rugsėjo 4 d.

Bekanntmachung

ueber Hoechstpreise fuer Altmetalle

vom 28. Oktober 1941

Gemäss § 4 der Allgemeinen Anordnung über die Preis- und Lohngestaltung im Ostland vom 11. September 1941 (Verkündungsblatt, S. 7) setze ich für die Generalbezirke Lettland,

Litauen und Weissruthenien mit Wirkung vom 25. Oktober 1941 die folgenden Höchstpreise für Altmetalle fest:

Ankaufspreis frei Lager	Verkaufspreis ab Lager
Alt Kupfer	38,— 46,—
Altmessing	27,— 32,50
Altbronze	54,— 65,—
Aluminium	39,— 47,—
Zinn	110,— 132,—
Blei (Weichblei, Hartblei, Spiegleter) ..	11,— 13,20
Weissmetall (Zinnlegierung)	24,— 29,—
Zink	8,— 9,60
Neusilber („Melchior“)	32,— 38,50
Nickelbleche mit hohem Ni-Gehalt ..	72,— 86,—
Magnesium und Magnesiumlegierung	18,— 21,60

Der Sammlerlohn beträgt höchstens 10 Prozent des Ankaufspreises des gesammelten Metalls.

Im Auftrage
BURMEISTER
Riga, den 28. Oktober 1941.

Skelbimas

dėl aukščiausių seno metalo kainų

1941 m. spalio 28 d.

Pasiremdamas 1941 m. rugsėjo 11 d. bendru potvarkiu dėl kainų ir atlyginimo nustatymo Rytų Krašte § 4 (Valdžios Žinios 7), Lietuvos, Latvijos

ir Gudijos generalinėms sritims nuo 1941 m. spalio 25 d. nustatau šias aukščiausias seno metalo kainas:

Supirkimo kaina na pristačius	Parduodamoji kaina iš surinkimo viets sandėli
Kainos RM už 100 kg	
Senas varis	38,— 46,—
Senas misingis	27,— 32,50
Senas bronzas	54,— 65,—
Senas aliuminijus	39,— 47,—
Cinas	110,— 132,—
Švinas (minkštas švinas, kietas švinas, cinkas)	11,— 13,20
Baltasis metalas (cino lydiniai)	24,— 29,—
Cinkas	8,— 9,60
Naujasis sidabras („Melchior“)	32,— 38,50
Nikelinė skarda su aukštu nikelio nuošimčiu	72,— 86,—
Magnezijos ir magnezijos lydiniai ..	18,— 21,60

Rinkėjo atlyginimas daugiausia siekia 10% surinkto metalo superkamiosios kainos.

Pavedamas
BURMEISTER
Ryga, 1941 m. spalio 28 d.

kūrinių konc. (pl.), 12.00 Varpų muz. iš Karo muziejaus, 12.05 Pl. muzika, 12.30 Žinios vok. k. RP, 12.45 Pl. muz., 13.00 Žinios liet. k., 13.15 Vidudienio konc. RP, 14.00 Žinios vok. k. RP, 14.15 Popietinis konc. RP, 15.00 Žinios vok. k. RP, 15.30—16.00 pertrauka, 16.00 Aleks. Merkellis: Ka darė bolševikų politruka! Lietuvoje, 16.15 Koncertas. Dalyvauja: sol. Stepaš Bacevičius, Romualdas Džiugas (oboju) ir Kazys Paulauskas (fagotas), 16.45 Žinios liet. k., 17.00 Žinios vok. k. RP, 17.15 Garsų paradas (pl.), 17.45 Valandėlė su didžiuoju tautos dainiumi (A. Vilainis), 18.00 Garsų paradas (tėsiny), 18.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto, paskaitos karo ir politikos temomis ir žinios vokiečių k. RP, 20.15 Koncertas iš Vilniaus, 21.00 Žinios lietuvių k., 21.10 Lietuvos nacionalistų partijos pranešimai, 21.20 Koncertas iš Vilniaus (tėsiny), 22.00 Žinios vokiečių k. RP, 22.15 Šokių muzika (pl.), 23.00 Programos pabaiga.

DĖL TURKŲ IR BULGARŲ

SANTYKIŲ

SOFIJA, XI. 21. Neseniai parlamente padaryti ministerio pirmninko Filovo pareiškimai apie bulgarų ir turkų santykius, kaip Bulgarijos telegramų agentūra praneša, buvo tokie: „Santykiai tarp Bulgarijos ir Turkijos, kurie remiasi vasario 17 dienos draugystės paktu ir deklaracija, paskutiniai metais plėtėsi sėkmingai, ir tam tikrų sluoksnių mėginimai tarp abiejų kraštų sukelti nuomonų skirtumų galutinai nuėjo niekais. Dėl to sustiprėjo įsitikinimas, kad mūsų būsimieji santykiai su Turkija ateityje plėtosis tokios pat vienašalės draugystės santykiavimo ir abišalio pasitikėjimo dvasia“.

Kauno Jaunimo Teatras

Seštadienį, lapkričio 22 d. 14 val.
TĖVO PALIKIMAS
 3 pav. lietuvių liaudies pasaka
BRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI
 Brolių Grimmų 4 pav. pasaka
KONCERTINĖ DALIS
 Bilietai 10—60 pf.
 Sekmadienį, lapkričio 23 d. 15 val.
12 BROLIŲ JUODVARNIAIS
LAKSČIUSIŲ
 S. Ciurlionienės 4 pav. pasaka
 Bilietai 10—60 pf.
 Bilietai parduodami teatro kasoje—
 knygynėlyje (Laisvės al. 41. Telef.
 23717) kasdien nuo 10—15 ir nuo 17—
 19 val.

Kauno Didysis Teatras

Seštadienį, lapkričio 22 d.,
TANNHÄUSER
 R. Wagnerio 3 v. opera
K. Petrauskui dalyvaujant.
 Bilietai nuo 0,50—2,50 RM
 Antradienį, lapkričio 25 d.,
ČIGONŲ BARONAS
 J. Strauss'o 3 v. komiška opera.
 Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM
 Trečiadienį, lapkričio 26 d.,
BRANDOS ATĖSTATAS
 L. Fodor'o 3 v. pjesė.
 Bilietai nuo 0,20 — 1,20 RM.
 Penktadienį, lapkričio 28 d.,
PRISIKĖLIMAS
 P. Vaičiūno 5 v. komedija.
 Bilietai nuo 0,20 — 1,00 RM.
 Šeštadienį, lapkričio 29 d.,
COPELIA
 Delibo 3 v. baletas
 Bilietai nuo 0,30 — 1,50 RM.
 Sekmadienį, lapkričio 30 d., 13 val.,
TARTUFAS
 Moliėro 5 v. komedija.
 Bilietai nuo 0,50—2,50 RM.
 Sekmadienį, lapkričio 30 d., vakare,
AIDA
 G. Verdi 8 pav. opera.
K. Petrauskui dalyvaujant.
 Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM.
 Spektaklių pradžia 18,30 val. Bilietai
 parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16
 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12
 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

KAUNO OPERETĖS TEATRAS

Penktadienį, lapkričio 21 d., Kauno
 miesto teatre sezono atidarymas.
„LINKSMOJI NAŠLĖ“
 F. Leharo 3 v. operetė.
 Bilietai nuo 0,50 — 2,50 RM.
 3638(5)
Vilkaviškio Valstyb. Amatų Mokykla
 reikalinga:
 1) Instruktorius šaltkalvių darbams,
 baigęs amatų mokyklą ar kursus ir
 turįs praktikos stažą.
 2) Raštininkas, mokąs rašyti mašinė-
 le (pagalduotina mokėjimas vokiečių
 kalbos raštu ir žodžiu).
 3) Sandėlio priežiūras, gerai raš-
 tingas ir susipažinęs su metalo apdir-
 bimo įrankiais ir medžiagomis.
 Prašymus su pridėtais išeltojo
 mokslo ir stažo dokumentais siųsti
 Vilkaviškio Valst. Amatų Mokyklai.
 3348

I LAISVĖ

Kaunas, Duonelaičio 24.
REDAKCIJA interesantus priiminėja
 12—13 ir 17—18 val. Telefonai:
 vyr. redaktoriaus 20520, red.
 sekretoriaus 21414, redakcijos
 20530.
ADMINISTRACIJA dirba nuo 8 ligi
 18 val., prieš šventadienius —
 nuo 8 ligi 15 val. Tel. 26375.
Prenumerata (laikinė, siunčiant pa-
 stu) 1 mėn. užsisakantiems 1
 arba 2 egz. po 20 rb egzem-
 pliorius, užsisakantiems dau-
 giu kaip po 2 egz.—po 15 rb
 egzempliorius. Pinigus prašo-
 ma siųsti per Lietuvos Banko
 skyrius „Spaudos Žodis“ a. a.
 b. vardu (papr. ein. sask. Nr.
 161550) Lietuvos Bankui Kau-
 ne.
Skelbimai darbo ieškantiems 2 rb.
 darbo siūlantiesiems 10 rb; pirk-
 nių ir pardavimo smulkūs
 skelbimai 15 rb; valdinių ir
 prekybinių įstaigų skelbimų
 1 petito eilutė 4 rb. Skelbimai
 priimami administracijoje iš va-
 karo ligi 18 val.; prieš šventa-
 dienius ligi 15 val.
 Leidžia a. a. b. „Spaudos Žodis“
 spausdina „Žaibo“ spaustuvė
 (Kaunas, Duonelaičio 24).

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Valstybinei Leidyklai reikalingas
 tarnautojas, sugebantis atlikti: mūro,
 tinko ir krosnių remonto darbus. Be-
 to, turi būti prasliavęs, kad galėtų
 eiti ir dešimtininko pareigas.
 Su prašymu, adresuotu Valstybinės
 Leidyklos direktoriui, kreiptis į ūkio
 skyrių, Vytauto pr. 23 (III aukšt.),
 telef. 22910. 3840(2)

Ieškau muzikos mokytojo (piano).
 Trakų 13/3. J. L. 3830a(1)

Tuoju reikalinga prie vaikų auklė.
 Rekomendacijos būtinos. Atlygini-
 mas geras. Kreiptis: Būgos g-vė Nr.
 39a, but. 1. Novkaičio namas. Telef.
 Nr. 25340 3843(2)

Prie 4-rių metų berniuko reikalinga
 ateinanti auklė, mokanti vokiečių kal-
 bą.
 Kreiptis nuo 9 iki 10 val. Duonelai-
 čio g-vė 25, but. 5. 3795(2)

Skubiai reikalinga mažai šeimai sa-
 žininga ir darbšti tarnaitė - šeiminikė.
 Teirautis Savanorių pr. 143, b. 6.
 3806(1)

Studentė germanistė duoda vokiečių
 k. pamokas.
 Teirautis telef. 22363. 3785(1)

Mokytojas duoda vokiečių k. pamo-
 kas. Siūlyti raštu „I Laisvė“ adm.
 Mokytoju. 3814(5)

5 asmenų šeimai reikalinga mergina
 namų ruošai.
 Kestučio g-vė 7 nr. bt. 2. 3823(1)

V. S. T. užpirkimo atstovui K. Grab-
 likui reikalingi nuolatiniai vežikai su
 nuosavais arkliais ir vežimais: vienas
 vežimas su platforma ir vienas veži-
 mas dengtas. Vežikų arkliai bus ap-
 rūpinti pašaru ir remontuojami veži-
 mai atstovo iššomis. Be to, reikalingi
 šoferiai su viena lengva mašina ir
 vienu sunkvežimiu. Autovežimiai re-
 montuojami ir apūrinami degalais.
 tepalais atstovo iššomis.
 Kreiptis su pasiūlymais Kaune.
 Juozapavičiaus pr. 55 pas užpirkimo
 atstovą. 3827(2)

2 asmenų šeimai reikalinga tarnaitė,
 mokanti varti. Atlyginimas geras.
 Aleksotas, Universiteto g-vė Nr. 2.
 telef. 28025. 3736(2)

Reikalinga tarnaitė, mokanti varti
 ir namų ruošai.
 Kreiptis Trakų g-vė Nr. 8, bt. 2
 nuo 13—16 val. 3685(2)

Ieško darbo

Gabus, raštingas jaunuolis, mokąs
 lietuvių, lenkų, rusų ir šiek tiek
 vokiečių kalbas, ieškau tarnybos —
 darbo. Siūlyti laikr. adm. 3791(3)

Dirbsiu buhalterio padėjėjo-sąskait-
 tininko darbu. Nurodant sąlygas, siū-
 lyti J. Paškevičiui, Alizavos km., Gel-
 gaudiškio pšt., Šakių ap. 3727(3)

Gabus, rimtas, sąžiningas jaunuolis,
 baigęs gimnaziją, gerai mokąs lietu-
 vių ir vidutiniškai vokiečių k., turįs
 gražią rašysena, sugebas labai tvar-
 kingai ir rūpestingai dirbti, skubiai
 ieško atitinkamos tarnybos. Siūlyti
 raštu: Iki pareikalavimo, Marijampolė,
 Laikino asm. lūd. Nr. 15. 3639(6)

Ieškau darbo kaip sąskaitininkas
 banke ar kur kitur, arba kaip vertė-
 jas raštu iš vokiečių kalbos.
 Siūlyti telef. 27958. 3846(2)

Sąžininga mergaitė, dirbusi valgyk-
 loje už padavėją dvejus metus, ieško
 tarnybos, padavėja, virtuvė, parda-
 vėja ir kur kitur. Siūlyti Utenos g. 1,
 butas 4. 3817(1)

Panelė ieško darbo įstaigos sutvar-
 kymui, valgykloje už padavėją arba
 šeimoje ateinanti patarnauti. Kreiptis
 Savanorių pr. 199, b. 4. 3815(1)

Ieškau darbo. Baigęs IV kl. gimn.,
 kalbu vokiškai. Esu dirbęs kontoroj.
 Rašyti: Dariaus - Girėno 6, b. 1. 3811(1)

Jaunas, nevedęs (37 m. amž.), turįs
 geras rekomendacijas ir liudijimus,
 ieško zakristijono vietos. Kaunas, Vi-
 lijampolės pšt. iki pareikalavimo. K.
 Sidlauskas. 3809(1)

A. ŽITINEVIČIUS,

Siuvėjas, priima užsakymus. Kaunas,
 Mickevičiaus g. 23, b. 3. 3593(1)

Parduoda, perka

Pirksiu „Hütte“ I tomo XV laidos
 rodetų leidimo.
 Siūlyti Vilnius. Mindaugo g-vė 19,
 but. 1, J. Riaubai. 3774(1)

Parduodu vyr. dviratį. Kaunas, Ge-
 dimino g-vė 40a, bt. 4. II aukštas.
 Nuo 18 v.v. 3849(1)

Skubiai pirksiu vaiko vežimėlį. Nu-
 rodiusiam sumokėsiu 100 Rb. Siūlyti
 „I Laisvė“ administracijai. 3834

Parduodu radio aparatą „Telefun-
 ken“. Gerai išlaikytas. Kreiptis kas-
 dien nuo 17 val. Kapsų 53, b. 2. 3845(1)

Keisiu gerą foto aparatą su filmo-
 mis ir foto popieriumi į siuvamą ma-
 šiną arba moterišką dviratį. Savano-
 rių pr. 140, b. 5. (nuo 17,30 — 20 v.)
 3847(1)

Radio aparatą arba universaliu in-
 strumentą prie radio taisyso mainau
 į moterišką žieminį palta. Zaliakalnis.
 Moniuškos 1 bt. 1. 16 — 20 val. 3837(1)

4 lempų batarėjinį radio aparatą
 „Mediator“ keisiu į tinklinį.
 Sužinoti A. Panemunė, Vaidoto g.
 Nr. 69. 3831(1)

Parduodamas
 elektrinė plytelė. Kaina nebran-
 sužinoti nuo 15 val. iki 22 val.
 Pramonės skersgatvis 5, buto 2. 3835(1)

Priimame pardavimui ir parduoda-
 me įvairius daiktus, rūbus ir baldus.
 Komiso prekyba Prezidento g. 4a. 3825(5)

ŪKININKŲ ŽINIAI

Superku vaisius ir daržoves įvairiais
 kiekiais. Moku kainas paskelbtas val-
 dinuose skelbimuose, apmokant pas-
 kirai pristatymo išlaidas.

Be to, kas nori būti mano įgalioti-
 niu provincijoje, aprūpinu reikalingais
 dokumentais ir piniginiiais avansais.
 Kreiptis pas V.S.T. užpirkimo atstovą
 K. Grabliką, Kaune, Juozapavi-
 čiaus pr. 55. 3828(2)

Pirkisu vyrišką darbinį apsirėngi-
 mą, elektrinę virtuvėlę bei virduklį,
 vilnonį megstinį ir kalnierių. Siūlyti
 Daniellukui, tel. 25827. 3829(1)

Parduodamas važinėtas vyr. dvira-
 tis.
 Kanto 14, bt. 1. 3799(1)

Parduodama foto aparatas, patefo-
 nas - spintelė su plokštelėmis ir stik-
 lai stalams.
 Laisvės al. 15, b. 1, nuo 15—18 val. 3801(1)

Parduodamas vartotas dviratis ir
 virduklis.
 Lelijų 6a, b. 7-5. 3802(1)

Parduodama tinkama miegoti sofa.
 Teirautis nuo 14 val.
 Tvirtovės Alėja 111-a. Telef. 20400. 3804(1)

Parduodama rašomas stalas, 2 iš-
 traukiami stalai, knygomas spinta, kė-
 dės, sofa, kilimas ir kt. daiktai.
 Prezidento g-vė 4, but. 6. Kreiptis
 nuo 3—7 val. 3779(1)

Parduodamas kariškas paltas, kiti
 drabužiai ir auto „Buick“.
 Laisvės al. 40, b. 2. Telef. 24759. 3695(2)

Parduodama: biuro - bufetas 3 mtr.
 ilgio prekybos kambariui, šapirogra-
 fas (Markoprint), kabykla, rėmai pavė-
 klams, elektros šviestai pakabinamo-
 sios lempos ir šviečiantieji vamzdė-
 liai (iš lempučių). Apžiūrėti: antra-
 dieniais - ketvirtadieniais 10—15 val.
 Savanorių 60, but. 3. 3810(1)

Pirksiu moterišką palta. Dydis ga-
 li būti 48—52.
 Pranešti Gedimino 8 b. 7, telef. Nr.
 28322. 3813(1)

Pirksiu tinklinį ir batarėjinį radio
 aparatą. Skambinti: 24220 arba 29267.
 3706(2)

Parduodama siuvamoji „Singer“ ko-
 jinė mašina ir geležinis pečiukas.
 Vaisių g. 22, b. 1. 3820(1)

Perku įvairias radio dalis, lempas,
 anodo baterijas, nikelinio ir elektros
 pečiukus, laikrodžių dalis ir įvairius
 radio aparatų matavimo įrankius. Už-
 tinkamas vartoti daiktus moku geras
 kainas.
 Savanorių pr. 5, telef. 20039. 3808(12)

Parduodu stalą, naujagimiui svar-
 stykles, patefoną, kaldrą, staltieses,
 spintelės rūbams - indams 2x0,70,
 smokingą ir kt. kostiumus.
 Kaunas, Savanorių pr. 248, nuo 15—
 17 val. 3818(1)

Š. m. XI.22 - 23 d. parduodu liuks-
 sinę, dviem gult, gražią, su matracu,
 medinę lovą, prie lovos spintelę ir 3
 naujas kėdes. Daukanto g. 14 nr.,
 b. 2 (iš kiemo). 3850(1)

Ivairūs

Kas žinote apie Eugenijų Liau-
 danską, kilusį iš Raseinių, dirbusį
 Kauno Maisto fabr. prieš karą iškelta
 vedėju į Maisto bazę, prašom už di-
 delį atlyginimą pranešti Natalijai
 Liaudanskienei, Kaunas, Maisto fabr.
 3776(1)

Veter. pusk. Zenonas Sragauskas
 prieš vokiečių - sovietų karą, buvo Va-
 renos paligone 615 artilerijos pulke, o
 vėliau belaisvis. Žinantieji apie jo
 tolimesnį likimą, prašomi pranešti Jo-
 nui Sragauskui, Kaunas, Zalloji g.
 1 bt. 3. 3782(2)

JEI ISVERSTI KA NORS REIK,
 I SAPIEGOS 6 EIK
 Vertimų biuras „Plunksna“ verčia
 į vokiečių kalbą prašymus, pažymėji-
 mus ir kitus raštus. Kaunas, Sapie-
 gos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tif.
 23727. 3144(25)

Kas žino ką nors apie pulk. Joną
 Laužonį, malonėkit pranešti Traku
 13/3. Ieško sūnus. 3830(1)

ATSAKYMAS

Kauno lietuvaitės sutinka padėti
 kariams jeigu gaus mezgimui žalia-
 vos. Savo liuoslaikū sutinka visuo-
 met padėti savo kariams.
 Šančiai. Servitoto g-vė 37a, St. Žio-
 gaitė. 3842(1)

Kas žinot apie eil. Joną Bruževičių,
 paskutiniu laiku buvęs Varėnos poli-
 gone priešlėktuvinėje k. 3 baterijoje.
 Pranešti: Šančiai, Spynų g. 6, b. 2.
 Bruževičienei. 3794(1)

Asmuo, turįs žinių apie išvežtąį š.
 m. birželio mėn. 14 d. iš Vilniaus Ru-
 sijon Dr. Joną I. Stonkų yra prašo-
 mas (už atlyginimą) suteikti jas
 laišku ar asmeniškai: Vilnius, Šv. Jo-
 kūbo ligoninė, Dr. St. Stonkui. 3800(3)

Kas žinot apie Janiną Malijauskaitę,
 prašom pranešti Veiverių g. 28, b. 2.
 Jei gyva, prašoma grįžti namo. 3807(1)

Sukertame malkas, remontuojame
 langus, durų ir inventoriaus užraktus,
 elektros įrengimus, patarnaujame
 persikraustant.
 Kreiptis į Patarnavimų kontorą
 „Pagalba“ Mickevičiaus g. 4/28 (Miš-
 ko - Mickevičiaus g. kamps,ėjimas
 iš kiemo), nuo 9—14 val. 3816(2)

Kas žino apie Viktorą Karvelį, 25
 m. amžiaus, vokiečių—rusų karo pr-
 džioje grįžęs į Vokietijos ir čia ko-
 vojusį kaip partizaną. Apie š. m. bir-
 želio mėn. 25—28 d. buvo Kaune ir
 paskiau dingo. Pranešti Tilžės 40,
 telef. 20576. M. K. 3726(3)

Med. gydytojas

J. RUNKEVIČIUS,
 vidaus, specialiai plaučių ligos, rent-
 geno persvietimai ir nuotraukos, per-
 sikėlė į Maironio g-vė 23 Nr. Priimi-
 nėja ligonius kasdien nuo 10 iki 13 v.
 ir nuo 16 iki 19 v. 3469(11)

Kas žino apie likimą PILYPAVI-
 ČIAUS Vlodo, buv. Jonavos valsčiaus
 s-bės sekretoriaus, bolševikų sumta
 1940.XI.15 d. ir 1941.VI.5 d. išvežta
 iš Kauno į Vilniaus kalėjimą, prašau
 pranešti Pilypavičienei Bronėi, Jona-
 voje, Valsčiaus S-bė. Telef. Nr. 2. 3623(3)

Pamesta

SKELBIMAS
 Pamestus darbo pažymėjimus Val-
 styb. stiklų fabriko „Aleksotas“ darbi-
 ninkui Kereičytės Marijonos ir Kaz-
 lauskienės Pranės, duotus Valstyb.
 Stiklų fabriko „Aleksotas“ Direkto-
 riaus — laikyti negaliojančiais. 3832(1)

1941-XI-19 dingo Šmulienės Onos,
 d. Juozo, gim. 1881-IV mėn. pasas.
 Radusį prašau grąžinti į Kestučio ir
 Daukanto g-vių kertėj esantį kioską,
 Kaune. 3836(1)

Pamesti asmens liudijimai (vienas
 senas su fotografija ir kitas naujas,
 lietuvių - vokiečių kb.), Karo ligo-
 nės civilės tarnautojos Liucijos Po-
 cienės. Radusį prašau grąžinti Karo
 Ligoninė. 3803(1)

„SODYBA“

TELEFONU SĄRAŠAS
 Kaunas, Laisvės al. Nr. 29a, IV-tas
 aukštās

1. Valdytojas ir Valdytojo pa-
vaduotojas 25238
2. Patikėtinis - Treuhänder .. 26867
3. Finansų - Buhalterijos sky-
rius 26572
4. Gamybos - Technikos sky-
rius 26572
5. Prekybos skyrius 29737
6. Administracijos skyrius .. 20283

„SODYBA“ KAUNO SKYRIAUS TELEFONU SĄRAŠAS

Kaunas, Laisvės al. Nr. 29a, IV-tas
 aukštās

1. Skyriaus Vedėjas, Sekreto-
riatas ir Prekybos dalis 24971
 2. Buhalterija 26851
 3. Transportas, Napoleono gt.
Nr. 3 22638
 4. Sandėlių kontora, Lukšio gt.
Nr. 1 22725
 5. Daržovių sandėlis, Sena-
miesčio 17 25713
 6. Žaliavų bazė, Savanorių
prosp. 51 26122
 7. Centrinė krautuvė, Laisvės
al. 23a 27910
- 3792(1)

Reikalingas Vilniaus Apskri-
 ties Gydytojų felčeriai-dezinfek-
 torius (lietuvis), mokąs daryti
 sekcijas ir turįs praktikos de-
 zinfekcijų darbe. Pagalduojama
 galis susikalbėti lenkiškai arba
 rusiškai. Kreiptis į Vilniaus
 Apskrieties Gydytojų, Vilnius,
 Basanavičiaus g. nr. 5. 3692(3)

SOKIŲ KURSUOSE

Prof. V. Mintauckio, mokiniai priima-
 mi kasdien. Taip pat sudaromos gru-
 pės visai nemokantiems šokti. Kalba-
 mos val. nuo 10—11 ir nuo 18—21 val.
 Sekmadieniais praktiškai šokla! nuo
 19—22,30 val.
 Donelaičio g. 43, bt. 17, tel. 21488.
 3822

Zarasų Smulkaus Kredito Draugi-
 ja (buv. lietuvių ir lenkų) pradėjo
 veikti ir kviečia buv. Draugijos narius
 ir indėlininkus ligi 1942 m. vasario
 mėn. 15 d. pareikšti pretenzijas į tu-
 rimus Draugijoje pajus ir indėlius.
 Vėliau pareikštų pretenzijų Draugija
 netenkins.
 Draugijos raštinė greta Miesto Sa-
 vivaldybės, Bukanto 2.
 Draugijos Valdyba. 3797(1)

„Vilijampolėje, Raudondvario plent. Nr. 70

i šnuomojamos
 patalpos įmonei. Kreiptis į Kepurių
 ir Skrybėlių fabriko direktorių, Ugn-
 niagesių 19, tel. 25228, darbo valan-
 domis. 3763(3)

Butai ir kambariai

Išnuomojamas kambarys su baldais
 vyru.
 Šančiai, VII Kranto g. Nr. 6a, b. 4.
 3841(1)

Inteligentiškoj šeimoj išnuomoja-
 mas kambarys be baldų.
 Skambinti telef. 22772, nuo 12 val.
 iki 19 val. 3833(1)

Išnuomojamas kambarys su baldais
 dėl studento. Kalėjimo g. 5, b. 3.
 3838(1)

Užsienietis - pirklys ieško miesto
 centre vieną ar du mebliuotus kam-
 barius.
 Adresą palikti šio dienraščio admi-
 nistracijoje dėl Fr. Ec. 3796(2)

Išnuomojamas atskiras, su patog-
 mais kambarys vyriškiui.
 Daukšos 35, b. 3. Teirautis 14—17 v.
 3805(1)

Išnuomojamas kambarys porai vai-
 kinų.
 Kreiptis Daugirdo 3, b. 20. Razmė-
 nė. 3819(1)

Išnuomojamas didelis kambarys be
 baldų. Kreiptis nuo 15—17 val. Fryko
 g-vė 12. 3755(1)

Pagerbkime savo maitintojus

Ryt, lapkričio 23 d., Lietuvos ūkininkai, o su jais kartu ir visuomenė švenčia derliaus šventę. Tai tikrai prasminga ir reikalinga šventė. Reikia linkėti, kad ji šiemet, pirmą kartą tokiu plačiu mastu, organizuotai švenčiama, kuo gražiausiai, nuotaikingiausiai praeitų, kad ji įaugtų į mūsų tradicijas ir kasmet būtų kuo iškilmingiausiai švenčiama. Ji skirta prisiminti visų mūsų maitintojams ūkininkams pagerbti jiems ir suprasti bei įvertinti jų dideliame ir sunkiame darbe.

Tvirta ir sveika yra ta tauta, kuri savo šaknis yra giliai įleidusi į gimtąją žemę. Iš tos juodosios žemės, visos gyvybės maitintojos, ji tiesiogiai semiasi gaivalingųjų sulčių, papildo savo jėgas. Tokios tautos gamtos prieglobstyje gyvena natūralesnį, sveikesnį gyvenimą ir jos pačios yra sveikos, gaivalingos. Istorija aiškiai parodė, kad nuo žemės atitrūkusios tautos visuomet susilaukdavo liūdnų likimų. Jos pačios išsiblaškydavo ar būdavo kitų išblaškomos ir pranykdavo kitų tautų jūroje. Tuo atžvilgiu mes galime pasidžiaugti, kad lietuviai tauta, būdama ūkininkų tauta, kuo stipriausiais saitais yra susijusi su savo per amžius karių krauju ir ūkininkų prakaitu laistoma žeme. Šešupės, Dubysos, Nemuno, Nerles ir Šventosios kloniuose per amžius skambėjo lietuviškas žodis, Lietuvos ūkininko arklas pūrenas ten žemę. Ir kokią nepaprastą pagiežą sukėlė bolševikai, kurie mėgino ūkininkus nuo jų žemės atplėšti. Juk nėkas kitas taip savo žemės nemylė, kaip lietuviai ūkininkas. Ta meilė yra tiesiog mistiška. Netuščiai juk seniau iškeliaudamas į svetimą kraštą, lietuviai ūkininkas veždavosi ir savo gimtosios žemės žiupsnelį, kad galėtų jį užberti ant savo karsto.

Lietuvos ūkininkija mūsų tautos gyvenime atliko ypač didelį vaidmenį. Kai anais laikais kiti mūsų tautos sluoksniai, susižavėję svetimais blizgučiais, nuėjo kitiems tarnauti, kai miestuose, dvaruose ir klebonijose skambėdavo įvairūs žargonai, tik Lietuvos ūkininko pirklėjų po šiaudinių stogų išliko mūsų kalba, gražieji mūsų papročiai ir tradicijos. Tik mūsų ūkininkų atsparumo ir sveiko konservatizmo dėka, buvo galimas toks greitas ir gaivalingas naujas tautos atgimimas. Ūkininkai ir jų mokslus išėję sūnūs pradėjo pagrindus naujamai Lietuvai. Tad kuo didžiausia mūsų pagarba ir padėka mūsų maitintojams, mūsų ūkininkams.

Sunkus ir vargingas yra ūkininko darbas. Mūsų entuziaustingasis valžgantas, didelis darbo ir kūrybos skatintojas ir gerbėjas, yra parąšęs vieną nedidelį vaizdelį, kuriame pavaizduojama linų kančia: kiek linas turi iškęsti, per kiek rankų pereiti, kol iš jo išaudžiama audklas. Ir Lietuvos ūkininkas yra panašus į tą savo laukų mėlynziedį liną. Kiek jam tenka dirbti, rūpintis, nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro bėginėti, kol susilaukia derliaus. Gerai dar, jei pasitaiko geri, derlingi metai arba neužklumpa kokios kitos nelaimės.

Nauji laikai ir naujos priemonės palengvina ūkininko darbą ir padidina jo derlių. Mūsų ūkininkas nenori atsilikti nuo sparciai žengiančio žemės kultūros mokslo ir toji srity pasiektų laimėjimų. Viską, kas tik naudinga, praktiška, kas palengvina darbą ir padidina jo rezultatus, jis tuojau stengiasi sau prisitaikyti. Tai sveikas pažangos kelias ir tuo keliu mūsų ūkininkai jau toli yra nuėję. Per pastaruosius dešimtmečius mūsų ūkininkų ūkininkavimo būdas žymiai pasikeitė ir to rezultatus visi jautėm: kiekvienais metais mūsų ūkininkai pagaminavo vis daugiau.

Toji intensyvi gamyba nė kiek neturi sustoti ar sumažėti ir dabar, nors ir gana sunkiose karo metu sąlygose. Reikia ne tik patiems išsimaitinti, bet ir padėti su baisiausių pasaulio kultūros priešu kol vorjančiai vokiečių kariuomenei, tai kariuomenei, kurios dėka šiandien mūsų ūkininkai saugūs sėdi savo

Penkių Rytų karo mėnesių laimėjimai

Impozantiški sovietų nuostolių skaičiai. Ką sako vokiečių kariniai sluoksniai apie britų ofenzyvą Lybijoje

Vakar vakare Berlyne buvo iškilmingai palaidotas tragiškai žuvęs generolas pulkininkas Ernst Udet. Tas faktas, kad į Udeto laidotuves iš fronto atvyko pats Fiureris ir Reicho maršalas Goering, rodo, kaip didžiai velionis buvo vertinamas ir kokius didžiulius nuopelnus jis turėjo vokiečių aviacijos raidai. Goering savo kalboje tuos nuopelnus apibūdino kaip esminius, o patį Udetą pavadino geriausiu savo draugu.

Lapkričio 22 d. prasidėjo šeštasis vokiečių sovietų karo mėnuo. Prasidėjęs šeštasis mėnuo yra smarkios vokiečių ofenzyvos ženklis.

Ta proga penktadienio vakare spaudos konferencijoje Propagandos ministerijoje žurnalistams buvo pateikta įdomių duomenų apie vokiečių pasiekimus laimėjimus per praėjusius penkis mėnesius. Paimta 3.792.600 karo belaisvių, sunaikinta daugiau kaip 15.000 lėktuvų, arba 100 lėktuvų kasdien, sunaikinta ir paimta daugiau kaip 27.000 tankų, arba 180 tankų kiekvieną karo dieną, nutildyta daugiau negu 25.000 patrankų, arba 170 kiekvieną dieną. o

užimtas plotas siekia 1.700.000 kv. kilometrų, t. y. šešis kartus didesnis plotas kaip

Anglija.
Tame plote prieš karą gyveno 75 milijonai gyventojų iš 190.000.000 visų Sovietų Sąjungos gyventojų. Kiek gyventojų dabar ten yra, tikrų duomenų nėra, nes negalima patikrinti, kiek jų pabėgo kartu su sovietų kariuomene. Be to, iš rikiuotės išvasta 111 karo laivų, iš jų 52 paskandinti, o 59 sužaloti, ir 278 prekybiniai laivai. Vokiečių teigimu, operacijų tempą Rytuose žymiai sulėtinusi keturios savarakiškos anksčiau, negu paprastai, prasidėjusi žiema Rytuose. Bet nuo lapkričio 18 dienos vėl visas frontas Rytuose juda, ir vokiečiai žygiuoja pirmyn, nors dėl oro sąlygų nereikia laukti tokio žygio, tempo, koks buvo vasaros metu.

Taip pat lapkričio 18 d. ir anglai pradėjo didelę savo ofenzyvą Lybijoje. Vokiečių militariniai sluoksniai pažymi, kad toji anglų ofenzyva nebuvusi ašiai jokia staigmena: jau seniai buvę žinoma, kad anglai koncentruoja dideles jėgas Libijos pasienyje ir rengiasi puolimui.

Ašes valstybės taip pat padariusios atitinkamus pasiruošimus. Tačiau, kaip tie sluoksniai pažymi, ši anglų ofenzyva nesanti po-

pierinė, bet rimtai paruošta, nors Churchillio pareiškimas, kad, esą, Libijoje busias vokiečių ir italų Waterloo, čia laikomas juokingu. Mūšiai dar tik prasidėjo, ir reikia laukti, kaip čia sakoma, jų tolimesnės eigos. Dėl ligšiolinės mūsų eigos Šiaurės Afrikoje vokiečių militariniai sluoksniai sako, kad vokiečiai yra patenkinti.

Paskutinė Weygando kelionė iš Afrikos į Vichy ir jo atleidimas pensijon, kas anglų sakų pasaulyje sukėlė didelį triukšmą, Wilhelmstrassės atitinkamuose sluoksnuose laikomas visiškai suprantamu reiškiniumi. Weygandas, kaip tuose sluoksnuose pareiškiamą, yra

jau senas, 75 metų amžiaus ir esąs visiškai natūralu, kad jis paleidžiamas pensijon.

Amerikiečių teigimai, kad Vichy tai įvykęs Berlyno reikalavimas ir net grasinamas užimti likusią Prancūzijos dalį, Wilhelmstrassės sluoksniumi griežčiausiai paneigiami ir apibūdinami kaip juokingi. Faktas, kad, paleidus Weygandą pensijon, Jungt. Amerikos Valstybių vyriausybė tučtuojau sustabdė pašalpą ir tiekimus prancūzų Šiaurės Afrikai ir grasina diplomatiniais santykių nu-

traukimu su Vichy bei gen. de Gaullo pripažinimu Prancūzijos reprezentantu, Wilhelmstrassėje laikomas kišimusi į Europos reikalus ir Rooseveltto noru vesti kažkokią savo asmeninę politiką Europoje.

Po kišimosi į Suomijos reikalus tai esąs jau antras būdingas faktas, ir to Vokietija negalinti pakęsti ir suprasti. Tegu Rooseveltas savo vakarinėje hemisferoje daras, kas jam patinka, bet jo kišimasis į Europos reikalus tai jau nesąs jo dalykas. Weygando paleidimas, Wilhelmstrassės sluoksniumi nuomone,

nė kiek nesulipninsias prancūzų kolonijų saugumo, nes jo vieton paskirti nauji ir energingi žmonės.

Wilhelmstrassės taip pat laiko labai būdingu reiškiniu, kad pradėjus Jungt. Amerikos Valstybėms smarkiai pulti Prancūziją, staiga pasikeitęs jų tonas Japonijos atžvilgiu. Tai esąs tik manevras, ir Wilhelmstrassės jų negali laikyti persilaužimu japonu amerikiečių derybose. Dėl tų derybų čia toliau susilaikoma nuo bet kokių komentarų.

Vokiečių laikraščių korespondentai iš Ankaros praneša, kad Danijos diplomatiniai atstovai Irane atsipalaidoję nuo Danijos vyriausybės Kopenhagoje, ir todėl Danijos vyriausybė juos paleidusi iš tarnybos.

„Donau - Zeitung“ praneša, kad Serbijos švietimo ministeris ėmėsi griežtų kontrolės priemonių prieš Belgrado universitetą; jis išleido parėdymą, kuriuo uždare visus studentų organizacijas. tuvoje. Dr. P. A.

Šitaip Jungt. Valstybės deda savo leteną ant Pietų Amerikos

MONTEVIDEO. Laikraštyje „El Debate“ be komentarų pranešama apie vieną Jungtinių Valstybių pasiūlytą sutartį su Urugvajumi. Šis pranešimas turi tokią antraštę: „Kaukė: gera kaimynystė, o tikrinybė: informacijos ir bazės“. Sutarties projekto įžangoje abu kraštai, pabrėžiamai 1938 m. Lėmos konferencijos nutarimus, pareiškia, kad jie yra nusistatę vieningai ginti kontinentą. Sutarties tikslu vadinamas svarbiu gynnimaisi prekių ir informacijos pasikeitimas.

Pirmame sutarties straipsnyje nustatoma riba kiekio tų prekių, kurias Jungtinės Valstybės turi eksportuoti į sutarties partnerio šalį, ir skubi tų prekių eksportavimo pradžia. Jungtinės Valstybės pažada kaip galima skubiau per artimiausius 12 mėnesių eksportuoti savo gaminius. Tačiau Jungtinės Valstybės rezervuoja sau teisę savo eksportą sulaukyti arba nutraukti, jei Jungtinių Valstybių prezidento nuomone, tolesnis eksporto

vykdymas būtų nesuderinamas su Jungtinių Valstybių arba Vakarų pusrutulio gynnimo reikalavimais. Tokia pat eksporto sulaukymo arba nu'raukimo teisė turi antrasis sutarties partneris.

Antrasis straipsnis numato trijų mėnesių atsiskaitymo sistemą ir nus'ato bendrą atsiskaitymo sumą, kuri turi būti išmokėta iki 1942 metų liepos mėnesio, o už sekantį mėnesį — iki 1947 metų.

Trečiajame straipsnyje, tarp kitko, apibūdinamos tos sąrašies priemonės, kuriomis naudojamosi, drauge priešintis prieš užpuolimus ir kuriomis nustatomas pagrindas ligai teisingai taikai. Be to, tame straipsnyje nus'atoma, kad turi būti nutrauktą tarpusavio susitarimai ir susitarimai su kitomis valstybėmis prekių mainų reikalu.

Pagal ketvirtąjį straipsnį, Jungtinių Valstybių partneris įsipareigoja teikti Jungtinėms Valstybėms gynnimaisi reikalingų prekių bei informaciją.

Pagal penktąjį straipsnį, Jungtinių Valstybių partneris įsipareigoja be Jungtinių Valstybių prezidento leidimo apie eksportuojamų svarbių gynnimaisi prekių rūši arba kiekį bei apie informacijas nepranešti nė vienam asmeniui, kuris nėra Jungtinių Valstybių partnerio agentas arba pareigūnas. Tokias pat pareigas prisiima ir Jungtinės Valstybės.

Šeštasis sutarties straipsnis Jungtinių Valstybių partnerį įpareigoja tuo a veju, jei prekių bei informacijų siuntimas paleistų kurio nors Jungtinių Valstybių piliečio teises arba patentus, tas teises gerbi ir, Jungtinių Valstybių prezidentui reikalaujant, imtis atitinkamų priemonių arba atlyginti už susidariusius nuostolius. Tokias pareigas prisiima ir Jungtinės Valstybės.

Šiame sutarties formulėre neminimas nei Jungtinių Valstybių partnerio vardas, nei eksportuojamų prekių apyvartos sumos.

Gen. Udet buvo smingamyjų lėktuvų kūrėjas

BERLIN. Zuvusiojo vyr. lėktuvu meisterio generolo pulkininko Udeto valstybinės laidotuves greta Fiurerio ir Reicho maršalo Goeringo dalyvavo daug vadovaujančių vokiečių politikos ir kariuomenės asmenybių. Valstybiniame akte Reicho aviacijos ministerijos garbės salėje dalyvavo: generolas feldmaršalas Milchas, Reicho vidaus reikalų ministeris Dr. Fricke, Reicho ginklų ir munitijos ministeris Dr. Todtas, Reicho finansų ministeris grafas Schwerin von Krosigk ir Reicho susisiekimo ministeris Dr. Dormülleris, be to, SA daliniu, Reicho darbo tarnybos ir Hitler'škojo jaunimo vadai ir vyriausybės statybos inspektorius prof. Speeras. Reicho maršalas Goeringas savo ta proga pa-

pirkiose, nebeterorizuoja jų visoki gaivalai ir nebegrėšia priverstinis kelionės į Sibirą. Mūsų ūkininkija tai gerai supranta.

Tebūna ši pirmoji plačiai minima derliaus šventė aktinas, skatinas mūsų ūkininkus dar daugiau gaminti!

savo Pasaulinio karo draugo ir išgarsėjusio karo lakūno Manfred von Richthofeno.

BERLIN. Reicho maršalas Goeringas savo paminėtoje kalboje, pasakytoje mirusio generolui pulkininkui Udetui paminėti surengtame valstybiniame akte, priminė, kad Udetas buvo smingamyjų lėktuvų kūrėjas. Udetas, pareiškę Reicho maršalas, reiškę nuomone, kad ir karo lakūnas savo bombas turi mesti į priešą ne iš begalinio aukščio, bet iš artimiausio atstumo ir su didžiausia jėga. Iš šios minties, kuri teikė tiek daug galimumų, vėliau kilo pasiryžimas sukurti naująjį ginklą. Ši naują uždavinį, tą visiškai naują kelią, įvykdyti galėjo būti pavesta tik Udetui. Tuo būdu, pasakė Goeringas, Udetui buvo pavesta visa vokiečių oro ginklo plėtojimosi technika, nes kaip tik vokiečių karo aviacija turėjo išvystyti aukščiausią tobulumą technikoje. Šeštasis pojūtis leido Udetui suprasti, koks lėktuvas buvo tinkamas. Udetas turėjo begaliniai didžiulius, kai Goeringas jam vis iš naujo sakė, kad vokiečių lėktuvai, kaip rodo palyginimai, buvo ir pasilieka geriausi.

Fiureris padėjo vainiką prie Udeto karsto ir pareiškė velionies motinai savo asmenišką ir vokiečių tautos užuojautą.

Pasibaigus valstybiniam aktui Reicho aviacijos ministerijos garbės salėje, karstas buvo pastatytas ant lafetės ir gedulinga eise na nulydėtas į Berlyno karių kapus. Invalidų kapines. Reicho maršalas Goeringas ir visi laidotuvių dalyviai, ypatingai daug karo aviacijos karininkų ir kitų kariuomenės dalių narių, palydėjo mirusįjį didvyrį į kapus. Čia generolas pulkininkas Udetas rado sau paskutinę poilsio vietą arti

Filharmonijos Liaudies Ansamblis Kaune

Vakar vakare iš Vilniaus į Kauną atvyko 60 asmenų sąstato Filharmonijos Liaudies Ansamblis, kuris čia duos eilę koncertų. Ryt vakare įvyks koncertas Valst. Teatre derliaus šventės dalyviams. Pirmadienį Valst. teatre Ansamblis pirmą kartą pasirodys Kauno visuomenei.

Liaudies Ansamblis, liaudies instrumentų orkestru, liaudies dainomis ir tautiniais šokiais patobulinta forma pavaizduodamas lietuvių liaudies papročius bei muzikinį meną, sudaro mūsų kultūriname gyvenime visai naują ir labai reikšmingą veiksnį.

Uždarais koncertais Vilniuje vokiečių kariams, lietuvių karininkams daliniams ir viešu koncertu XI. 16 dieną Vilniaus visuomenei Liaudies Ansamblis labai gražiai užsirekomendavo savo trumpo gyvavimo darbų puikiais rezultatais. Dabar pirmą kartą Ansamblis koncertuos Kauno visuomenei.

RYT ŠANČIUOSE KONCERTAS SAVITARPINEI PAGALBAI

LNP Plačių geležinkelų centrinių dirbtuvių skyrius ryt, lapkričio 23 d., VI-osios gimnazijos salėje, Šančiuose, Skuodo g., rengia koncertą, skirtą Savitarpinei Pagalbai. Meninę programą dalį atliks p. Jonušo dirig. policijos dūdų orkestras, p. Liuberskio vedamas geležinkelininkų vyrų choras ir solistai. Koncerto pradžia 14 val. 15 min.

OPERETĖS VERTINIMAS — PIRMADIENĮ

Vakar, Didžiąjame Teatre, gražiai praėjo 3 veiksmų Leharo operetė „Linksmoji našlė“. Premjera publikos buvo maloniai sutikta, o aktorės ir aktoriai gausiai apdovanooti gėlėmis ir dovanomis. Premjeros platesnį vertinimą idėsimė pirmadienį.

GYDYTOJŲ, AMBULATORIŲ IR SVEIKATOS PUNKTŲ VEDEJŲ DĖMESIUI

Pastaruoju laiku į Kauno Maisto Gaminų Prekybą daug gyventojų kreipėsi su gydytojų išduotais receptais, kuriuose sveikatai sustiprinti buvo prirašytas vynas, konjakas ir pan. Pranešama, kad vyno ir kt. atsargos visai baigiamos, todėl gerimams pirkti leidimai negalės būti patenkiami.

Kauno Maisto Gaminų Prekyba.